

subotički dvotjednik

Godina I. • Broj 11 • 3. prosinca 1994. • Cijena 1 dinar

Protestni skup u Bajmoku MOGUĆE I RADIKALNIJE MERE

Jesenji radovi, dospele poreske obaveze i nenaplaćena isporučena roba doveli su zemljoradnika na ivicu neimaštine.

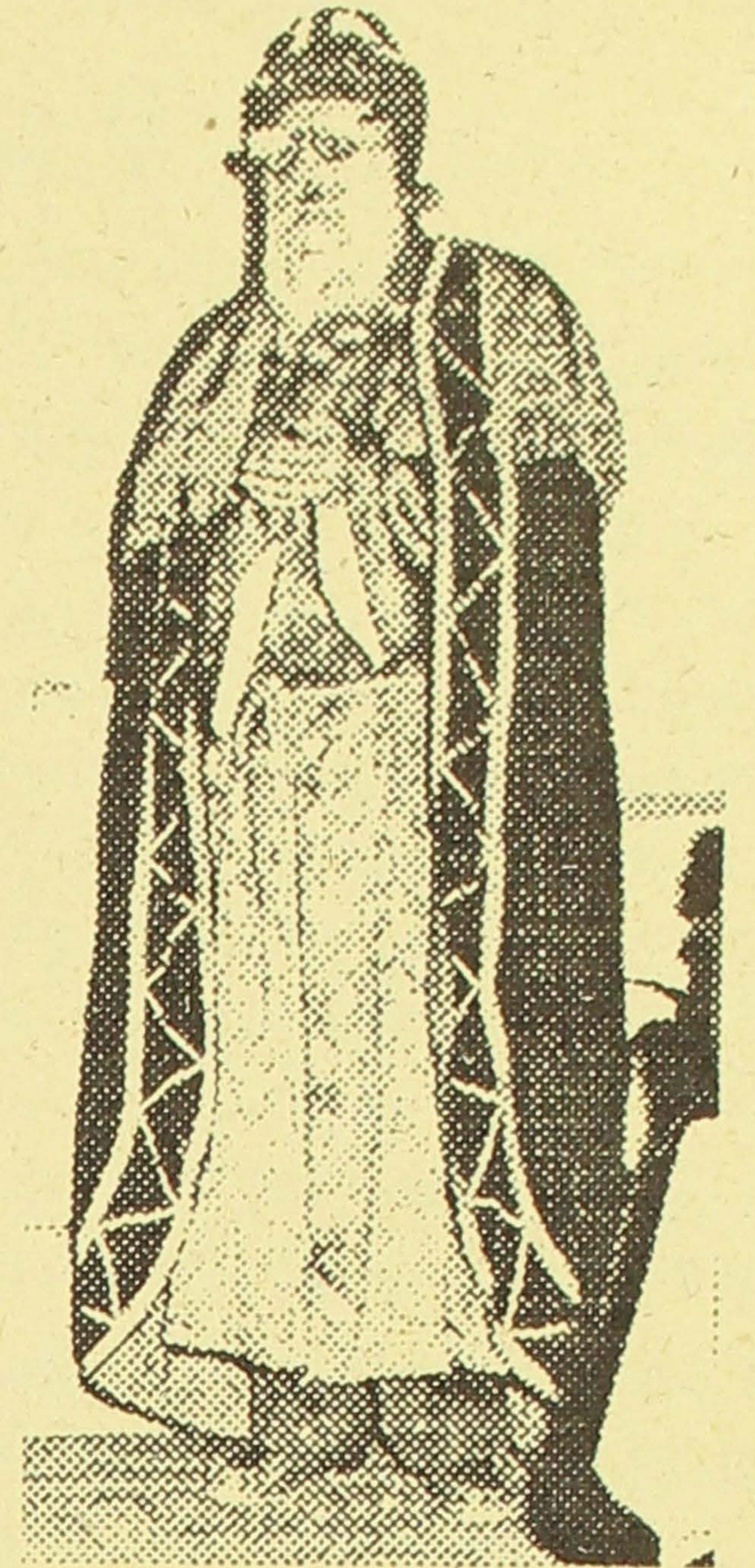
Ne tako davno, 17. oktobra 1994. godine, u Bajmoku je održan protestni skup zemljoradnika i posednika poljoprivrednog zemljišta. Na skupu se okupilo preko tri stotine zemljoradnika iz Bajmoka i okoline, a razlog okupljanju je bila odluka poreskih organa da se sa naplatom poreza kreće prinudnim putem, tj. popisom i plenidbom pokretne imovine, te prodajom iste na licitaciji.

Zemljoradnici su veoma dostojanstveno i sa puno obrazloženja iskazali svoju spremnost da plate porez, ali samo u granicama svojih mogućnosti, a ne u potpunosti. Onoliko koliko mogu. Bez obzira koliko im na kraju ostane, a najčešće im ne ostane ništa platiće porez onoliko koliko ko može. Najviše je spominjan iznos od 30 din. po 1 kj. Niko na skupu nije rekao da neće da plati porez. Zemljoradnik zna da je svugde u svetu plaćanje poreza obaveza koja se ispunjava, ali isto tako zna da su pariteti cena poljoprivrednih proiz-

Naročito su pogodeni oni koji zemlju izdaju u zakup i staračka domaćinstva. Po katastarskom jutru zakup je iznosio 500-600 kg. pšenice, a prispele poreske obaveze su gotovo isto toliko. Poreski obveznici po osnovu poljoprivrede, posebno velike primedbe imaju na visinu doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje na katastarski prihod i visinu nadoknade za odvodnjavanje.

Na skupu je pročitano protestno pismo koje je od strane Nezavisnog sindikata zemljoradnika Srbije upućeno Vladi Republike Srbije, nadležnim ministarstvima i ministri- ma, Vladi Savezne Republike Jugoslavije, u kojem je navedeno da se zahteva otpis ovogodišnjih poreskih obaveza, a pogotovu prestanak prinudne naplate, jer će se u protivnom preduzeti i radikalnije mere, a pre svega protestno okupljanje pred Narodnom skupštinom. Odgovor na ovo pismo i preduzete mere od strane Vlade, a po zahtevima iz pisma, očekivane su do 24. oktobra 1994. godine.

na.vi.

Mikulaš u „Bunjevačkom kolu”

Draga i mila djeco! Očistite svoje cipelice ili čizmice u subotu navečer, jer vas u nedjelju 4. prosinca (ovoga puta malo ranije jer mu se žuri zbog moguće restrikcije struje) obilazi Mikulaš. A njegov svečani doček kad obide svu djecu po kućama očekujemo u dvorani „Bunjevačkog kola” oko 16 sati. Svakome tko je dobar, tko sluša mamu i tatu, a uz to ima i čiste cipelice Mikulaš će donijeti mali poklon. A nevaljalu djecu s prljavim cipelicama, iza svakog njihovog nestašluka vreba Krampus. Doček Mikulaša najavljuju najmlađi članovi KUD-a „Bunjevačko kolo”.

Izbori za mjesne zajednice

Pretprošlog su vikenda, u nedjelju 20. studenoga, održani izbori za skupštine mjesnih zajednica u općini Subotica. Budući je novi zakon o teritorijalnom ustrojstvu općine to zahtijevao, općina je pripremila, te zakonske odluke u svezi osnutka novih (starih) mjesnih zajednica donijela na osnovu prijedloga mještana, i sprovela izbore za skupštine iste. Građani Subotice i njezine okolice su birali odbornike, između 9 i 25, za skupštine mjesnih zajednica, shodno teritoriju i veličini koju mjesna zajednica pokriva, kojih je po novom ustrojstvu 35. Prosječan odaziv glasača na izboru bio je 24,50%. Izabrani članovi mjesnih zajednica će među svojim redovima birati savjet mjesne zajednice, a koji predstavlja u nekom vidu izvršnu vlast, koji će voditi „politiku” mjesne zajednice. Zanimljivo je napomenuti da je u subotičkoj općini osnovano, na prijedlog građana, dvije nove mjesne zajednice: Ljutovo i Verušić. Izbori su po ocjeni općinske izborne komisije bez i jednog izgreda protekli u redu.

(Ij. k.)

СЛУЖБА ЗА ПЛАТНИ ПРОМЕТ (Организациона јединица)	ОПШТА УПЛАТНИЦА
ПРИЗНАНИЦА Уплатио је ИВАН КИТА БАЈМОК, БРРС. (назив и адреса уплатиоца) Сврха дознаке ИЗДАЈАЊЕ ПОРЕЗА на земљишту Б.Б.С. закључно са 16/11/94	Шифра плаћања ДИН. 22106.31 број рачуна 46690-846-106041 Пошта (одебр.) 234-114212
Прималац СДПР - Јединица јединица SUBOTICA (назив и организација) (жиг и потпис)	(број дознаке)
Ознака контроле	дан
штампана у бирографији - Суботица - Овај бр. 551	Обр. бр. 10

voda i repromaterijala, poljoprivrednih mašina, rezervnih delova za poljoprivredne mašine i dr. takvi da se poljoprivredna proizvodnja obavlja sa dobiti, a ne sa gubitkom i to već više godina unazad, kao što je slučaj kod nas.

Na onima koji donose ovako nakaradne zakone i odluke je da razmisle gde su doveli poljoprivredu, te da li se od zemljoradnje još može živeti.

kut

Smrt = oslobođenje

Priloženi ček - uplatnica je umanjena za 30% na državni porez i odnosi se na površinu od 24 kj. Prihod tj. renta na istu izdatu zemlju u zakup je ukupno 14.400 kg. pšenice po 0,18 para kg. što iznosi 2.592,00 dinara za jednu godinu (staračko domaćinstvo). Sami izračunajte koliko dnevno ostaje za život = †. Laka joj bila ova plodna zemlja.

Ivica Čović

U se i u svoje kljuse

Duboki misli i mračne, ali pravedne i usiljene ideje značajni putaju povijesno, ali i hrće i pijenav lasti. Oni će moći ići i se izmudu i eanako isti isobće. Slijedom toga u tebi i listu e ma i prijatit i k bodu sv. koru d ti. D os amounte nja odvijal se on i k r z izvikano N id on v o nje b (s e e tka s toljeca) am y o r e d e j e n j a s a n y n e k a s e n e z a d i r e u p r a v o e d i n k o s t i k a k y p r e d ž i v y b m k k y i j e d b o g m (k a p i t a l o m) . B l i ž a j o j s t r b o d a m r y i h n e g y z i o t j e d n a k i h .

Bosna i okružuje Bosne za nju is više t i d e j o m n o v o g r o b e t k a p o b j i t e k n a a z i n i p r o b l e m a k o j e g a v a l j a r i j e s i t i . S u d b i n a r o b e d i n c a , m a b g a č o v j e k a z a n j u n e p o s t o j i (p i t a n j e t e s t r i k i j e s t r u j e t e c i m o n j u n e d o t i e) . O b i č a n o v j e k n e t a n g i r a u n a j b o l j e m s l u e a u t e k n a r a z i n i i z b j e g l i c e .

A izbjeglice su ljudi bez doma (ognjišta) i bez domovine (otadžbine). I nalazimo da je moralni pad ujedinjene Europe i novog svjetskog poretka, te njihova nemogućna moć, započela upravo na relaciji dom -- domovina. Europa, Amerika s razvijenom demokracijom nakon raspada blokovske podjele svijeta štiteći pravo doma pojedinca (s obzirom da su pitanje države, građanstva, racionalsiti i jednakih prava) riješili ranije te ne osjećaju ni stvarni ni mitški strah za državu.

Mali narodi nakon naružene blokovske podjele svijeta kao treća politička

... i politički kvadrant i odjednom postaju politički značajni čimbenici. Mali narodi masom n rijes njih unu- tarnjih bitnih pitanja, te da priznati politički strah od vlasti i minornosti za kakog politički misao misao skrivanja, sebi svom narodu strah od bezakono- s t i s t r a e š k i v e š t o h a e a j u n a t e r e n u g r o ž n o s t i i s v e t o u i m e n a c i o n a l n e d r ž a v e , (u p a m t i t i e i n a c i o n a l n o g b e a) a n a t r o s a k u p o t r e b l j i v o s t i n a c i o n a l n i h m a n j i n a . N a c i o n a l n e m a n j i n e , n a k o n i t o č n j a č k e g a l a m e d a j e k o d n j i h n a c i o n a l n o p i t a n j e r i j e š e n o p o s t a j e p r o b l e m a t i č n o . V e ć i n s k i n a r o d p r i k r i v a j u ć i v l a s t i t u p o l i t i č k u n e m o ć i n e p r i m e n o s t p o s t a j u o d j e d n o m u p o t r e b l j i v a o t k a i z a m a t i č n u i z a d r ž a v u u k o j o j ž i v e . D o m o v i n a p o s t a j e s v e , d o m n š t a o d n o s n o , m i t ' k o j e g a t r e b a k o d d r u g o g a u n š t i t i d a b i n a t a j n a č i n i v l a s t i t i b i o o p u š t o š e n .

I tako, nakon probudene nacionalne svijesti „mirotvorci“ s tupaju na scenu, ugroženosti više nema, postoji strah s kojim se u upropašćenju realnosti treba suočiti.

Domovina je sve, dom u državi koja je tako daleko od prava jednakih nije ništa. Europa i novi svjetski poredak između praznog i šupljeg opredijelila se za igru mačke i miša iz crtaća.

Ne jadikujemo samo želimo reći da tuđa ruka nikada ne češe tamo gdje svrbi.

Vojislav Sekelj

Drugi pišu:

Samostalni listovi na vojvodanskoj vetrometini

„Nezavisni od vlasti
Nezavisni od opozicije
Nezavisni od nezavisnosti.“
Ova rečenica pomalo i samoironično, glasi reklamni slogan koji ne baš čisto koštu „Nezavisni“ vojvodanski građanski list. O stalne vojvodanske samo ta ne novine uglavnom su lokalnog karaktera, kao „Novi Pancevac“, ili unjevački „Zig“, „Subotici“, ili su kao mađarski „Napló“, jezikom ograničeni na određeni dio populacije. Inače u Vojvodini nema nijednog nezavisnog radija ili televizije a čak ni u Novom Sadu ne čuju se ili ne vide ni Studio B, ni B-92 ni TV Politika, ni ART kanal ...

Uhvaćeni u mrežu državnih institucija koprcaju se i otimaju „Magyar Szó“ i „Subotičke novine“, državni radio na mađarskom i ponekad još poneko manjinsko glasilo. Sporadično iz Vršca dune „Košava“ i kao skupoceni miris na oznojanom telu samo pojačava vonj truleži koji kao memljiva i teška paučina pritiska vojvodansku ravnicu. Nezavisna beogradska štampa, koja svojim prisustvom pomaže da se rastera magla, ipak se i suviše malo bavi problemima Pokrajine.“

Mile Isakov: Nezavisni gerilski rat.

(„Borba“, 26-27. XI)

Komemoracija

kod spomenika

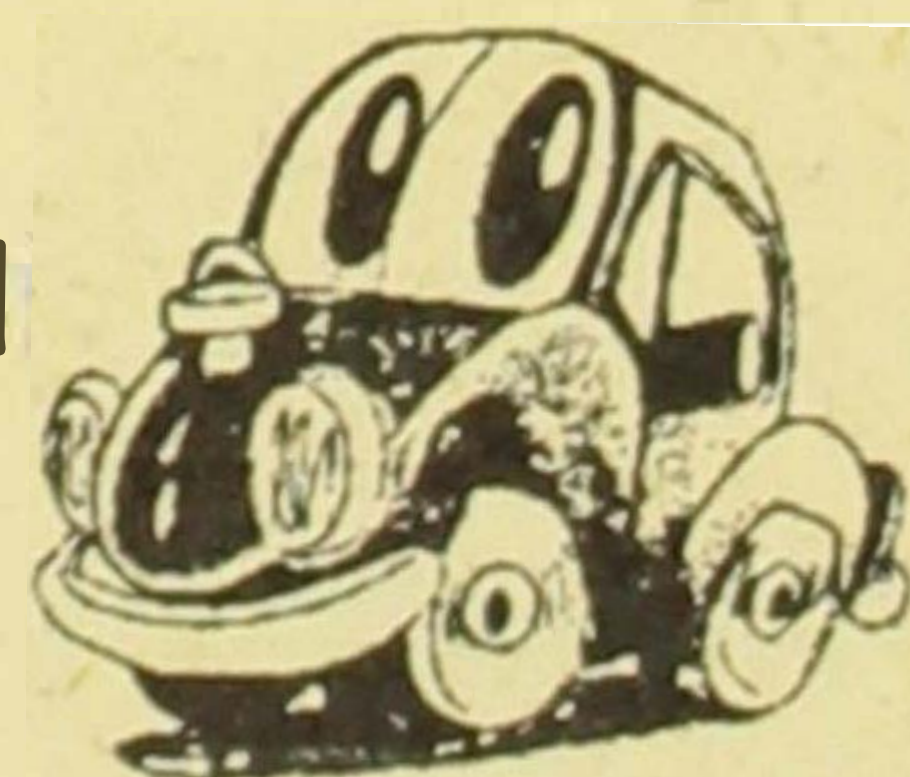
„Balade o obešenima“

Dana 18. studenoga održan je komemorativni skup posvećen žrtvama u vrijeme mađarske okupacije u Drugom svjetskom ratu. Prigodan program izveli su učenici Osnovne škole „Ivan Goran Kovačić“, a cvijeće su na spomenik položili predstavnici zveza udruženja boraca NOR-a, skupštine općine Subotica i

LOTUS AUTO ŠKOLA ISKOLA

SUBOTICA
Trg Žrtava fašizma 11

52-209

Subotica
Tel. 51 045 Maksima Gorkog 26

Radno vreme

Radnim danom 9 00-12 00

16 00-19 00

Subotom 9 00-12 00

Radno vreme otnog lekara

Radnim danom 17 00-19 00

U prostorijama KUD „Bunjevačko kolo“ u periodu od 4. do 18. prosinca održat će se prodajna izložba čestitki i minijatura u povodu predstojećih blagdana, a koju zajednički organiziraju članovi Likovne sekcije KUD „Bunjevačko kolo“ i slamarke pri HKP D „Matija Gubec“ iz Tavankuta.

Otvorenje izložbe bit će u nedjelju 4. prosinca u 10 sati u „Bunjevačkom kolu“, a čestitke i minijature prodavat će se svakog dana od 10 do 12 i od 17 do 19 sati.

ZIG broj 11.

Izlazi dvotjedno

Adresa uredništva: Subotica Preradovićevo 4

Telefon: (024) 30-136

Izdavač: D.O.O. za novinsko-izdavačku delatnost „Új Hét Nap“ Lapkiadó Kft.,

Subotica-Szabadka,

Trg Lazara Nešića 1/Y.

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Uredništvo: Lazar Merković, Zlatko Romić,

Dragan Vidaković i Tomislav Zigmanov

Tehnički urednik: Marh. Ivan Hegediš

Tisk: „Globus“ Subotica

List je registriran kod Republičkog ministarstva za informisanje Republike Srbije pod brojem 1620 od 25. travnja 1994. godine

„Zig“ izlazi svake druge subote

Žiro račun: Služba za platni promet, Subotica 46600-60 3-301, „Új Hét Nap“ - za Zig

In memoriam

GÁBOR ALMÁSI
(1911-1994)

Tridesetog studenoga u Bajskom groblju je sahranjen istaknuti mađarski likovni umjetnik, vajar Gábor Almási. Rođen je 13. lipnja 1911. u Totovom selu. Nakon završetka osnovne škole prelazi u Sentu a potom u Suboticu, gdje prve poduke kao slikar stiže kod Sándora Olaha i Jelene Čović. Međutim, kasnije se opredjeljuje za vajarstvo, kojemu ostaje vjeran do kraja života. Svoja djela izlagao je na pedesetak samostalnih i značajnijih kolektivnih izložbi.

(I. r.)

Praznik države koje nema
Danu Republike – u spomen

Apsurdnostima u državi Srbiji kao da nema kraja. Jer kako da se izbjegne takva ocjena kad se sve vrijeme, od kada se ona kao država uspostavila i konstituirala, provlačilo kroz njezinu društvenu produkciju nemali broj nesvakidašnjih, da ne kažemo kakvu grublju ali primjereniju riječ, postupaka. Sjetimo se ovom prigodom samo nekoliko stvari: kao i vojni sukcesor bivše SFRJ, bez programa i jasnog cilja, pokrenula je u rat nekoliko milijuna ljudi, pomogla u stvaranju njihovih država, a sada ih se odrekla kao nerazumnih; bila je glavni smjenjivač gospodarskog programa Ante Markovića, kada smo imali plaću po 1.000 njemačkih maraka, olako obećavši švicarski standard koji se nikada nije ostvario, već smo dobili bijedu, glad i boleštinu; država se centralizirala po mjeri željezne konstrukcije srednjovjekovnog spahijstva sa gubernatorima po feudima, tj okruzima koji tuže, sude i raspoređuju glavnicu novca; državni funkcionari mijenjaju se kao toaletni papir osim jednog nezamjenljivog; afere pljačkaša pod okriljem države (Dafine i Jezde) nasilno se potiskuju u zaborav nemuštim izgovorima i pranjem ruku...

I dok u sjećanje prizivamo još neke glavne značajke naših sramnih posrtanja, ne možemo se otrgnuti neobičnoj impresiji da i pored svega ona koliko-toliko ipak funkcionira. S time, da u njoj živi isti koliki-toliki broj normalnog stanovništva. Svakome, po zaslugi, na slavu i hvalu! Jer vjerni smo slavi, kao i hvali.

A da se slava obdržava i dalje u povodu dana kada je stvorena bivša nam državna zajednica SFRJ, još jedan je pokazatelj našeg lica i naličja (II. zasjedanje AVNOJ-a 29. studenoga 1943. u Jajcu). Ono zasigurno nije u kategorijama normalnog i u svijetu prepoznatljivog, već u obličju znanih klovnova cirkuskih predstava. Istine radi, ni to nije prava usporedba, budući da naša stvarnost ima tražičnu dimenziju, natopljena je krvlju nevinih!

No, bez obzira na to sve, moramo slaviti. Neka nam, onda, proslava Dana države koja se raspala prije četiri godine prođe u miru i, po želji nekoga, dostojanstveno.

Tomislav Žigmanov

Bunjevačko-šokačka stranka u pomirljivom tonu

NOVI VJETROVI

Prošlog tjedna Bunjevačko-šokačka stranka priredila je ne malo iznenađenje – njezina delegacija posjetila je Józsefa Kaszu, predsjednika Skupštine općine Subotica. U posjet su došli predsjednik stranke Nikola Babić, glasnogovornik Stevan Jelačić i Marko Peić, jedan od tvoraca „Bunjevačkog rečnika”. Namjera im je bila da obavijeste predsjednika općinske samouprave što se odvija u njihovoj stranci i što spremaju. Ovaj čin podrazumijeva želju za normalizacijom odnosa i s onim društveno-političkim strukturama s kojima se do sada nastupalo s dijametralno suprotnih stajališta, prije svega sa Skupštinom općine.

Nikola Babić, predsjednik stranke, je upoznao domaćina ovog susreta s razvojem događaja u BŠS (što više nije novost). U ovoj stranci su se uvjerali, na osnovu opravdanih primjedbi članstva, da dosadašnji predsjednik ne može ostati na ovoj dužnosti. Stoga su izabrali drugoga, a predstoji obveza da se sve ovo potvrdi na redovitoj godišnjoj skupštini. Rukovodstvo stranke u novom sastavu je spremno na suradnju s općinskom samoupravom, organima vlasti i sa svim strankama demokratske orijentacije, bez obzira što je BŠS nacionalna stranka. „Nisu svi bili zagovornici politike dosadašnjeg predsjednika. Nisu ekstremno nastrojeni.” – rekao je Babić.

Gospodin Marko Peić istaknuo je da se nakon „Rečnika” štampa druga knjiga, ali se osjeća nedostatak jedne kulturne institucije koja bi objedinila i inicirala kulturno djelovanje Bunjevaca, jer se i dan danas „radi pojedinačno”. Svojedobno, kada se obnovila Dužijanca nastalo je i „Bunjevačko kolo”, ali – prema gospodinu Peiću – „nije dobro kako se radi”. Dobar je primjer „Népkör”, koji vrši širok utjecaj na kulturnu djelatnost Mađara. BŠS će oformiti inicijativni odbor za osnutak institucije, a za to će biti potrebno bar dvije prostorije. Stranka je pokrenula „Bunjevačko-šokačke” novine, ali „to nije dovoljno”, jer „mladi Bunjevac nema gde da se pojavljuje”. Nema ni kazališta („eto, vi ste osnovali mađarsko”), a sveukupno uzevši osiromašuje se kultura u gradu („nemamo najobičnijeg hroničara, izgubili smo bunjevačku narodnu nošnju sa ulice...”). „No, nije to problem koji vrijeđa,” – ističe Peić – „nego je zanimljiv za proučavanje.”

„Ne znam kako se dogodilo da su Vama nametnuli izraz Hrvat- Bunje-

vac?” – obratio se Peić gradonačelniku – „Nema takvog naroda, i to je za nas Bunjevce (i za Hrvate) uvreda! Bunjevci su uvek bili Bunjevci – južnoslovenski narod i nisu krivi što se od tog velikog plemena nisu formirali kao država. Inače, niko nije tačno utvrdio njihovo poreklo. Subotica je uvek bila centar Bunjevaca, i to treba da ostane. A Bunjevci nemaju gde da se obrate ni u Vojvodini, ni u Srbiji.”

Stevan Jelačić je također pripremio izlaganje, ali – kako su prisutni šaljivo primjetili – „nije mogao doći do riječi od gospodina Peića”, te je samo toliko saopćio da BŠS, za razliku od drugih stranaka u povodu podizanja spomenika „Ptica slomljenih krila”, misli da svatko ima pravo odavati poštu svojim najbližima, pa tako i nevinim žrtvama, „ali bi bilo dobro da se tačno utvrdi njihov spisak, i da se postavi tabla sa imenima”.

József Kasza je istaknuo da je zadovoljan što je došlo do ovog susreta, i što je protekao u ovakvom tonu. Dosadašnji nesporazumi između ove stranke i općinske samouprave proizilazili su iz „stila rada dosadašnjeg rukovodstva stranke”. Po mišljenju gradonačelnika nije njegovo da ocjenjuje je li BŠS satelitska partija i surađuje li sa SRS („Neka to, na osnovu njezine djelatnosti, vide sami Subotičani”). On je, međutim, spreman održavati odnos s BŠS, kao i sa svim drugim partijama. Također, ispričava se zbog „lapsusa” glede Hrvata-Bunjevaca, napose ako se u obzir uzme da su i sami rekli da ovaj fenomen nije dovoljno istražen. Gradonačelnik je predložio da BŠS sjedne s predstavnicima DSHV i počnu „bar razgovarati”, jer nije dobro ono što se dešava u Tavankutu. Osobno ne smatra da je osiromašena kultura u Subotici, jer je ovaj grad, u tom pogledu, u Europi. Što se prostorija za pomenuti institut tiče, gradonačelnik nije mogao ništa obećati.

Gospodin Babić je spreman za razgovor s predstavnicima DSHV, istaknuvši da će u BŠS „odstraniti ekstremiste” s tog puta, ali „da to uradi i druga strana” ukoliko se želi tolerantan dijalog.

Na koncu je izražena obostrana nada da će splasnuti nacionalne strasti i da ćemo se vratiti na prijašnju toleranciju i da će se stranačke aktivnosti svesti „na očuvanje identiteta”.

István Valihora

Delegacija odvjetnika iz Segedina posjetila subotičke odvjetnike Mađarski zakoni na dar

Grupa od 27 odvjetnika iz Segedina i okolnih mjesta Županije Csongrád, iz Mađarske boravila je u Subotici 25. i 26. studenoga 1994. godine.

Ova suradnja odvjetničkih komora Segedina i Subotice, bila je nažalost prekinuta u posljednje 3 godine usljed sankcija koje su uvedene protiv naše zemlje, ali je proljetos ponovno uspostavljena boravkom subotičkih odvjetnika u Segedinu.

Za sve članove delegacije bio je priređen svečani prijem u općini Subotica, a goste su pozdravili: **Stanka Kujundžić**, potpredsjednik Općine **Imre Kern**, predsjednik Izvršnog vijeća **dr. Aurel Lošonc**, predsjednik podružnice odvjetnika Subotice

Među gostima iz Odvjetničke komore Vojvodine i Odvjetničke komore Beograda, goste su dočekali i pozdravili: **Milan Vujin**, predsjednik Odvjetničke komore Srbije **Đorđe Veber**, predsjednik Odvjetničke komore Vojvodine, **Fedor Kolesar** predsjednik disciplinskog suda časti Odvjetničke komore Vojvodine.

Delegaciju odvjetnika iz Mađarske predvodio je **dr. Levente Dobozy**. Delegacija iz Segedina uručila je odvjetničkoj podružnici u Subotici prigodne poklone: zbirku važećih zakona Republike Mađarske.

U svečanoj sali Muzičke škole priređen je koncert Omladinskog ženskog zbora koji je pod dirigentskom palicom **Mátyása Murényia** izveo jednosatni program prigodnih narodnih pjesama, kao i skladbe Beethovena, Mokranjca, Ofenbacha, Verdija itd.

Drugog dana boravka članovi delegacije su posjetili Novi Sad i Beograd, gdje su bili gosti Odvjetničke komore u Novom Sadu, i Odvjetničke komore Srbije u Beogradu.

Grgo Bačlija

Faljen Isus, gazdarice! Čestitam Vam materice

Treće nedjelje Došašća Hrvati Bunjevci slave „Materice”. Predivan je to običaj kojim iskazujemo dužno štovanje svojim majkama, bakama i općenito ženskim osobama. Tog dana se djeca okupljaju u majčinoj kući. U znak ljubavi i zahvalnosti čestitaju im njihov dan. Djeca obilaze kuće svojih rodaka i susjeda čestitajući Materice na ovaj ili sličan način:

Faljen Isus, gazdarice!
Čestite vam Materice;
Ja sam došo priko mora
Da mi date malo ora;
Snašla me je strašna muka,
Da mi date i jabuka;
Vidijo sam i ovaca,
Da mi date i novaca;
Napolju je zdravo zima
Molim jednu čašu vina!

Odgovor na ovu čestitku uvijek je isti: „Živi i zdravi bili”. Domaćica onda nudi čestitare slatkišima, orasima i jabukama u koju se „zadije” metalni novčić.

Posebna je svečanost u kući gdje nakon svadbe mladoženja dolazi prvi puta svojoj „babi” u posjet. Naime, nekada „novi zet” nije posjećivao punicu do Materica, makar je vjenčanje možda bilo i puno ranije. Kao dar na Materice „novi zet” uvijek dobije bijelu košulju, tzv. „uzimaču”. Ona je znak da je zet mio gost, uključen u njihovu obitelj i izjednačen s ostalim članovima obitelji.

Oni kojima je majka već umrla tog dana posjećuju majčin grob i ondje oživljuju sjećanja na majčin lik.

Dobro bi bilo da Materice ne budu samo jedan lijepi običaj, nego slavije s porukom – osobito danas kad je dostojanstvo majke i žene duboko devalvirano. Neka se oživi važnost i veličina majčinstva, kako se ne bi dogodilo da ovaj naš divni običaj izumre, jer ga neće imati tko slaviti. U Subotici je, naime, prosjek članova obitelji dvije i pol osobe.

(a. a.)

Sveti Nikola, biskup

Svake godine 6. prosinca Katolička crkva slavi blagdan sv. Nikole. Sveti Nikola časna je i ugledna ličnost iz prvih kršćanskih vremena. Njegov život bio je neprekidni niz dobrih djela. Nadaleko je bio poznat po darežljivosti.

Na spomen te darežljivosti svake godine se na tajanstven način daruju djeca. Zato ona ovaj dan s nestrpljenjem očekuju. Navečer uoči blagdana sv. Nikole djeca su marljiva u čišćenju svoje obuće. Kad se smrači oni stavljaju svoje cipele u prozor, očekujući da „Sv. Nikola” u njih stavi svoj dar. Ponegdje se i netko od ukučana obuće „kao sveti Nikola”, te donosi djeci te darove. Ponegdje se zločestoj djeci daruju „šibe” kao opomena da se trebaju popraviti. A ponegdje, što već odu dara od smisla ovog blagdana, pojavljuju i maskirani „krampusi” (davli) da bi zaplašili zločestu djecu.

Svakako je običaj darivanja o sv. Nikoli vrlo lijep i poticajan. Neka doista sv. Nikola izmoli od Boga svima ovu darežljivost, osobito u ovim teškim vremenima, kako u našoj sredini siromašni ne bi trpjeli neimaštinu više od ostalih. Darežljivost usrećuje čovjeka. Sv. Pavao reče: „Blaženije je davati nego primiti”.

(a. a.)

Drugi pišu:

Zloupotreba dece Siroče od 115 godina

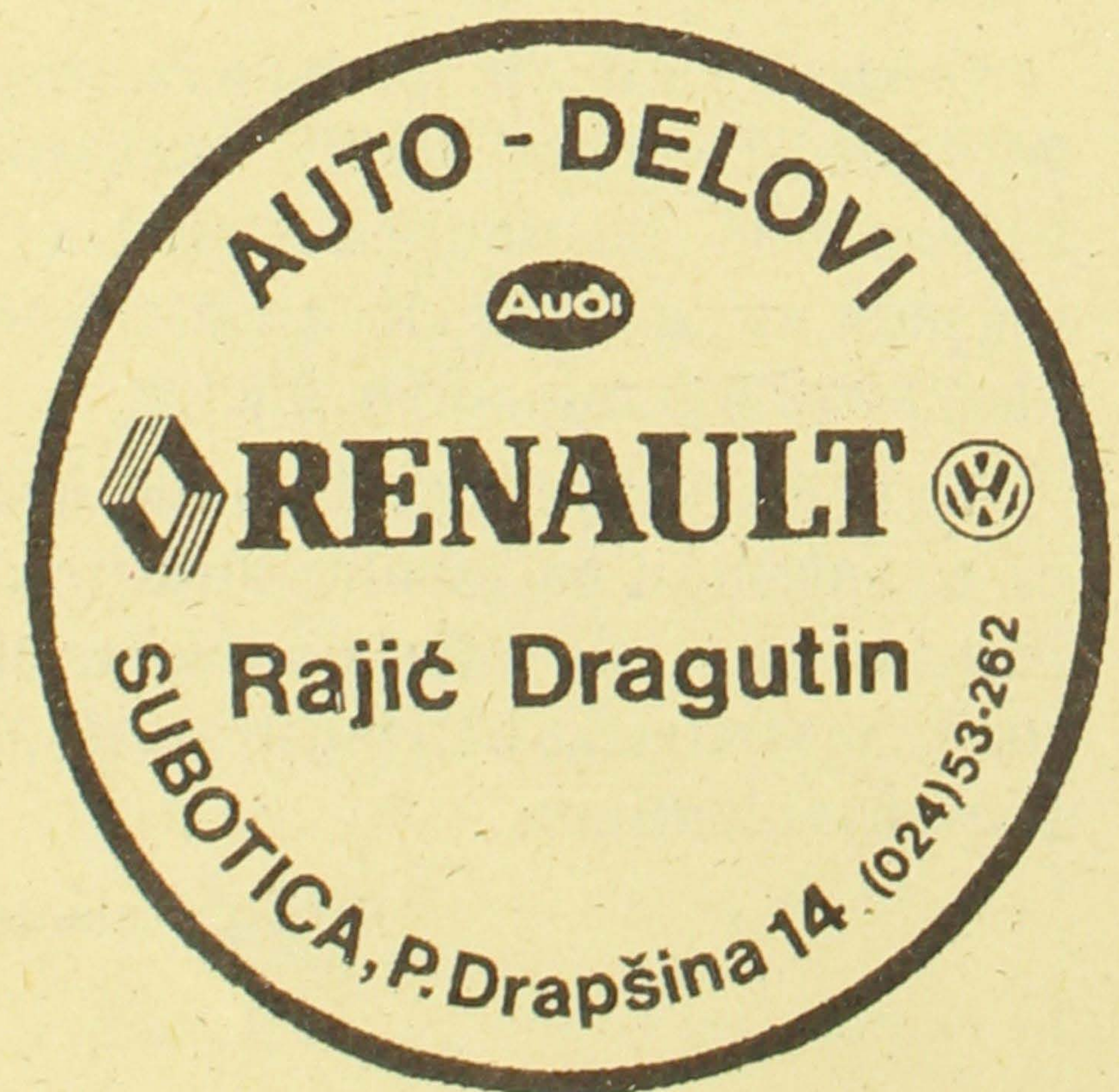
„Mene kao novinara, bogami, nije sramota da za interes Srba i lažem” - čuvena je rečenica kojom je jedan od istaknutijih urednika RTS, u proleće 1992. godine, objašnjavao principe na kojima počiva tzv. patriotsko novinarstvo...

Među onima koji su dugo bili ubedeni da je „istina najveća žrtva” ovog rata bile su i beogradske „Večernje novosti”. U izdanju od subote 19. novembra, „Novosti”, međutim, menjaju svoju omiljenu tezu o „istini” i tvrde da su „najveća žrtva ratova deca”. Ovo iznenađujuće otkriće saopšteno je u tekstu pod naslovom „Bolno podsećanje” i ilustrovano slikom dečaka - siročeta koji leži na grobu prekrivenom snegom. Čoveka koji sve to vidi u novinama, i uz to pročita propratni tekst, od „smrzavanja duše” spašava jedino srećan kraj priče koju svojim čitaocima nude „Novosti”. U tekstu pod naslovom „Bolno podsećanje”, naime, stoji: „Najveće žrtve rata su deca. Tako je i u ovom, najnovijem, u kojem srpski narod ponovo brani svoj goli opstanak. Slika koja je pre godinu i po dana obišla svet, sa groblja kod Skelana, na kojoj ovaj dečak - siroče očajava nad grobom oca, majke i ostale rodbine koju su u ofanzivi pobili muslimani, i dalje potresa sve koji znaju šta je dečja patnja. Dečaka sa slike u međuvremenu usvojila je jedna porodica iz Zvornika, i sada je on učenik prve godine srednje vojne škole”.

„Novosti” iz vremena kada su važile za veoma profesionalne novine, sigurno ne bi stale na ovako šturoj i potresnoj informaciji, već bi odmah sutradan objavile razgovor i s dečakom sa slike, sada „pitomcem neke vojne škole”, i s njegovim „novim roditeljima iz Zvornika”. Ovoga puta utrnuli su, izgleda, profesionalni refleksi i uprkos znatizelji javnosti izostale su obe priče. Šteta, jer kako se ubrzo ispostavilo, za istinu se nije moralo putovati „čak” do Zvornika, već samo do Narodnog muzeja u Beogradu.

„Siroče” sa slike nema, naime, petnaestak godina i ne ide u „srednju vojnu školu”, već je napunilo 115 godina i odavno je zbrinuto i obešeno u beogradskom Narodnom muzeju. Roditelji mu nisu iz okoline Skelana i nisu žrtve etničkog čišćenja, niti su stradali u borbi srpskog naroda za odbranu „golog opstanaka”. „Otac” dečaka sa slike je poznati srpski slikar Uroš Predić, a „fotografija” iz „Novosti” je zapravo čuveni Predićev akvarel „Na majčinom grobu”, naslikan još 1879. godine. Dečakovu majku nisu ubili Muslimani već je ovaj akvarel, kako piše Dejan Medaković u knjizi „Srpski slikari”, nastao kao ilustracija jedne pesme mađarskog pesnika Janoša Aranija (János Arany). Sve u svemu, ni reči o „bolnom podsećanju” koje „obilazi svet”, već samo o amateskom falsifikatu i zloupotrebi dece najgore vrste. Istoj, uostalom, kao što su svojevremeno bile i priče o tridesetak ubijenih vukovarskih beba, ogrlicama od očiju i kostiju srpske dece...

„Vreme”, 28. studenoga 1994.

Reagiranj

U povodu predgovora nove knjige
Gaschpara Ulmera

O JEDNOM PREGOVORU

Predgovor knjizi G. Ulmera „Prosjaci u Subotici krajem XVIII i prvoj polovini XIX veka (U vreme slobodnog kraljevskog grada)” predstavlja zornu ilustraciju ciljeva i načina rada satrapa postavljenih iz fehérvárske centrale.

Na početku predgovora, on ističe zašto je zaustavljen započeti projekt „Koreni”, u okviru kog je s velikim uspjehom izišao prvi tom posvećen prošlosti grada do početka XIX. stoljeća, u predgovoru kaže: „Prvobitna zamisao i koncepcija izdavanja istraživačkih radova zavičajne istorije... iako u svojoj osnovi dobra (uz sve uređivačke i istraživačke propuste) postala je nerealna i neostvarljiva” jer „Istorijski arhiv ima... prvenstven zadatak da vrši zaštitu, obradu i sređivanje arhivske građe... na celom području Severno-Bačkog okruga” (sic! - U smislu velikih slova u imenu okruga). O izvrsnom prijemu prvog toma „Korena” ni riječi. Umjesto toga srbijansko ministarstvo će financirati ediciju „Severna zvezda” gdje bi svaka knjižica bila jedna cjelina.

Zanimljiva su njegova razmišljanja o vlasti, a napose o onoj u gradu u koji je došao satrapovati: „Kažu da se istorija ponavlja i kao da nas ova večita „učiteljica života” još jednom podseća i uči da ne postoji idealna vlast. U svakoj vlasti ima izuzetaka, loših ljudi i pogrešnih postupaka, a takve loše vlasti bilo je u prošlosti Subotice, oličenoj u Magistratu slobodnog kraljevskog grada i u ličnostima senatora”.

Osim što je podgrešno počeo riječ magistrat velikim slovom (veliko slovo ide kada je riječ o točno određenom sastavu poglavatstva, a ovdje on cilja na sve magistrat grada u doba njegove K. und K. prošlosti), iz autorovih riječi proizlazi da taj magistrat ništa dobrog nije radio već samo lošeg. Dovoljno ga demantira i sam Ulmerov rad.

Autor dalje preuzima teze M. S. V.-ovog NNN „Dani”: „Već u samoj inauguraciji Subotice (odnosno, St. Marije) u slobodni kraljevski grad (odnosno Maria Theresiopolis) 1779. godine evidentna je bila namera vlastodržaoca da se određeno stanovništvo grada stavi van zakona (Srbi, Jevreji, odnosno svi oni koji ne pripadaju katoličkoj konfesiji)”.

Najpre o elementarnoj nepismenosti: pošto je prešao na latinicu i tako preuzeo izvorni oblik, onda je, pošto je zvanični naziv grada bio Szent Mária jedino ispravno - Sz. Mária. No, najvažnija je materijalna greška rečenog.

Prvo staviti nekoga *ex lege* – van zakona znači protjerati ga iz društva i praktički omogućiti svakome da ga ubije. To je ustanova karakteristična za arhaična društva koja su protjerivala svoje članove zbog nekog teškog kaznenog djela. Pisca predgovora najbolje demantira sam Ulmer iz čijih se istraživanja vidi da je u gradu postojao poseban skrbnik za pravoslavne, a poseban za katolike.

Drugo, pisac predgovora trebao bi znati da su u feudalnoj Mađarskoj rimo i grkokatolička vjeroispovijest bile *religiones dominantes*, evangelisti obaju vjeroispovijesti – augsburškog (luterani, protestanti), i helvetškog (reformirani) su skupa s istočnopravoslavnom vjerom bile *religiones receptae*, što znači da su imale potpunu slobodu, ojačanu i za pripadnike Srpske pravoslavne crkve posebnim privilegijama, tolerirana vjeroispovijest je bila židovska, a zabranjene su bile anabaptistička i husitska. Većina ovoga je stavljena van snage 1781. čuvenim Patentom o toleranciji Josipa II. kada su, među ostalim, pravoslavna i židovska vjeroispovijest izjednačene s ostalima, a zakonski članak 27/1790 je pripadnicima istočnopravoslavne vjere dao puna građanska prava i potpuno ih izjednačio sa svim ostalim građanima.

U feudalnoj su Habsburškoj državi nacionalnost i vjeroispovijest dvije stvari. On to ne zna iako bi trebao. Stoga ga upućujem, primjerice, na zakonski članak ugarskog sabora 40/1613 koji prilikom prijema u građanstvo zabranjuje svaku diskriminaciju u pogledu nacionalnosti – pri čemu se izričito ističu Nijemci, Mađari i Slaveni.

„Carsko ugodanije i zakonsko-pravne povlastice (velikodušno podarene u povelji) preostalom stanovništvu Subotice katoličke konfesije, u realnom životu izgledale su sasvim drugačije. Jer, kako onda objasniti veliku patnju i bedu siromašnog dela stanovništva u kojima je povrh njihovih muka još i zakidano u novcu, lekovima i pomoći, koja im je bila namenjena od pobožnih i milosrdnih ljudi. Kako objasniti teško stanje medicinskog osoblja (koje je bilo doređeno da brine u sirotinjskom domu) koje nije moglo da preživi od plata, pa je prinuđeno da krade?!”

Najpre, katoličko stanovništvo Subotice nije bilo preostalo, već je bilo velika većina u gradu. Drugo, ovdje je povelja trebalo pisati velikim slovom, jer se radi o konkretnoj povelji. Treće, ustanovljavanje brige grada o siromašnim i bolesnim je ipak civilizacijska tekovina, pri čemu eventualne deformacije ne mogu zakriliti cjelinu slike. Najbolje ga demantira opet sama knjiga kojoj je napisao predgovor. Da bolje zna povijest, znao bi da su takve nepravilnosti postojale u radu magistrata drugih gradova, npr. u „srpskoj Ateni” (Novom Sadu).

I na kraju, završimo s njegovim opisom subotičke arhivske građe gdje kaže da je „pisana latinsko-mađarskom i u manjoj meri srpskim jezikom (ali sa latiničnim slovima i znakovima preuzetih iz prethodno navedenih jezika)”.

Osim tiskarske (pravopisne?) greške gdje nedostaje riječ „na” (latinskom), autor zna za srpski jezik latinskim slovima, a o kome je jeziku „rič” vidi se na strani 22. same knjige, ili pak u prvom tomu „Korena” kada se govori o statutu. Riječ je očevidno u oba slučaja o ikavici koja, faktički, uopće nije srpski govor, već samo hrvatski. Smatra li autor da građa pisana hrvatskom ikavicom ne postoji, ili je ona srpska, on ne kaže. A što se tiče „znakova preuzetih”, nisu u pitanju prometni niti neki drugi, već samo dijakritički – dakle, treba

imati nešto lingvističkog znanja da bi se napisao jedan predgovor.

Dakle, iz ovih odabranih dijelova Velanovićevih predgovora može se vidjeti kako rade begradski satrapi. Kao i svaki namjesnici, ne poznaju sredinu u koju su došli i nameću svoja mjerila, a uz to su većinom sumnjive naobrazbe i pismenosti. Tamo neka provincija Subotica samo im je usputna stanica u hijerarhijskoj ljestvici napredovanja po kriteriju „što više uništiš i poljuješ, to ćeš više dospjeti”. A on je samo jedan od mnogih sličnih satrapa što su se u razne ustanove postupno ušančili širom Subotice i Vojvodine nakon AB revolucije, te potonje okupacije i aneksije.

A do daljnjeg, valja čekati dane kada će na čelo ustanova dolaziti zaslužni ljudi od struke (u ovom slučaju arhivisti) bez obzira na nacionalnu ili političku pripadnost.

(v. h. b.)

Predlog LSV FEDERALISTIČKA INICIJATIVA (II)

Zašto nismo za autonomije:

Autonomije su u praksi nestalne, često prelazna faza ili ka ukidanju, ili ka prerastanju u viši stupanj (onaj ko daje misli da daje mnogo, a onaj koji dobija misli da dobija malo). Zatim, sam pojam autonomije je neodređen i rastegljiv, kreće se od jedinice lokalne samouprave do federalne jedinice. Za trajne i stabilne političke odnose posebno na Balkanu, potrebni su jasni pojmovi i razgraničenja, a dobar primer za to je savremeni zapadni federalizam.

Zašto nismo za regionalizam:

Nivo regionalnih prava je nizak, za Kosovo neprihvatljiv, Vojvodini se može nametnuti, ali će ona vremenom težiti ispunjenu federalističke sadržine, što će radati političke tenzije. Srbija treba da se odrekne tradicije centralističko-apsolutističkog shvatanja države, nastalom u XIX veku u ondašnjim političkim uslovima i na suženom geografskom prostoru. Srbija treba da se opredeli za istinsku veličinu, a ona je u ekonomiji i demokratiji i da se opredeli za modernu organizaciju koja nije u unitarizmu. Primena regionalizma ili autonomije ne znači izlazak iz sfere unitarne države. Srbija treba da se odrekne predrasuda da je unitarna država jedina država, a da složena država znači cepanje i dezintegraciju, a zalaganje za nju separatizam. Najnaprednije zemlje sveta SAD, Švajcarska, Nemačka, Kanada i druge složene su državne zajednice. Nemogućnost opstanka BiH kao unitarne države, prava koja Srbi sebi pridaju danas u Hrvatskoj, decenijsko iskustvo široke autonomije Kosova i Vojvodine, te narasla nacionalna svest Albanaca i Muslimana u Sandžaku čini koncept unitarne države neadekvatnim u Srbiji ako se traži trajno i demokratasko rešenje. Za Kosovo je i ovo možda već kasno.

(nasatavak u slijedećem broju)

József Kasza, gradonačelnik Subotice

OKRUG NASTUPA SA STAJALIŠTA SILE

● Svaka stranka koja ima namjeru s pozitivnim predznakom sudjelovati u političkom životu općine naići će kod mene na razumijevanje ● Očekivano je bilo da odaziv građana na izborima za mjesne zajednice neće biti masovan koliko zbog važnosti, toliko i zbog zasićenosti građana politikom ● Sigurno je da nećemo dopustiti izdavanje općinskog prostora u podzakup od strane zakupaca kao što to radi „Namateks” i ostala društvena poduzeća

Subotički gradonačelnik jedan je od najpoznatijih i medijski najkontroverznijih ličnosti ove države. Rekli bismo: od bezrezervne potpore većeg dijela svojih sugrađana do čestih optužbi od strane lokalne oporbe, ali i režimu naklonjenih medija. Na neki način, sva bolna nemoć, pa čak i jed, koji se za sada ne iznose na račun stanovnika Subotice zbog neodanosti vladajućoj oligarhiji upućena je njenom gradonačelniku imenom i prezimenom. U takvoj situaciji krajnje polariziranih, a utjecajnijih opcija, postavlja se pitanje tko će dulje izdržati? Pobjede u političkom ratu nerava za sada je, uglavnom, odnosila lokalna samouprava na čijem se čelu već više godina nalazi József Kasza. Njegov rad je, kao rijetko kojeg drugog gradonačelnika, posebno izložen pred oči ne samo subotičke, nego i šire javnosti. Mnogo je toga pisano o spomeniku kraj Senčanskog groblja, o boravku u SAD, ali je i mnogo više onih tema koje su možda manje (politički) atraktivne, ali koje također zaslužuju punu pozornost i odgovor na pitanja koja se nameću. Osobito dok na mjestu gradonačelnika imamo predstavnika bastiona glasačkog otpora vladajućoj ideji.

Kako ocjenjujete prostorni plan Srbije koji je dat na javnu raspravu i kakvim vidite položaj Subotice u njemu?

J. K.: Nisam imao mogućnosti udubiti se u rješavanje problematike prostornog plana. On treba da je na javnoj diskusiji i stručnjaci o tome moraju izreći svoj sud, a ja ću se uključiti tijekom ove rasprave.

Što ćete konkretno predložiti?

J. K.: Kada ga budem vidio, onda ću i predložiti. Ovako, još ga nisam vidio i za sada ne mogu ništa predložiti.

Okrug ometa rad lokalne uprave

Kakvom vidite situaciju na relaciji Općina – Okrug, i mislite li da uskoro slijedi približavanje ovih dviju polariziranih strana?

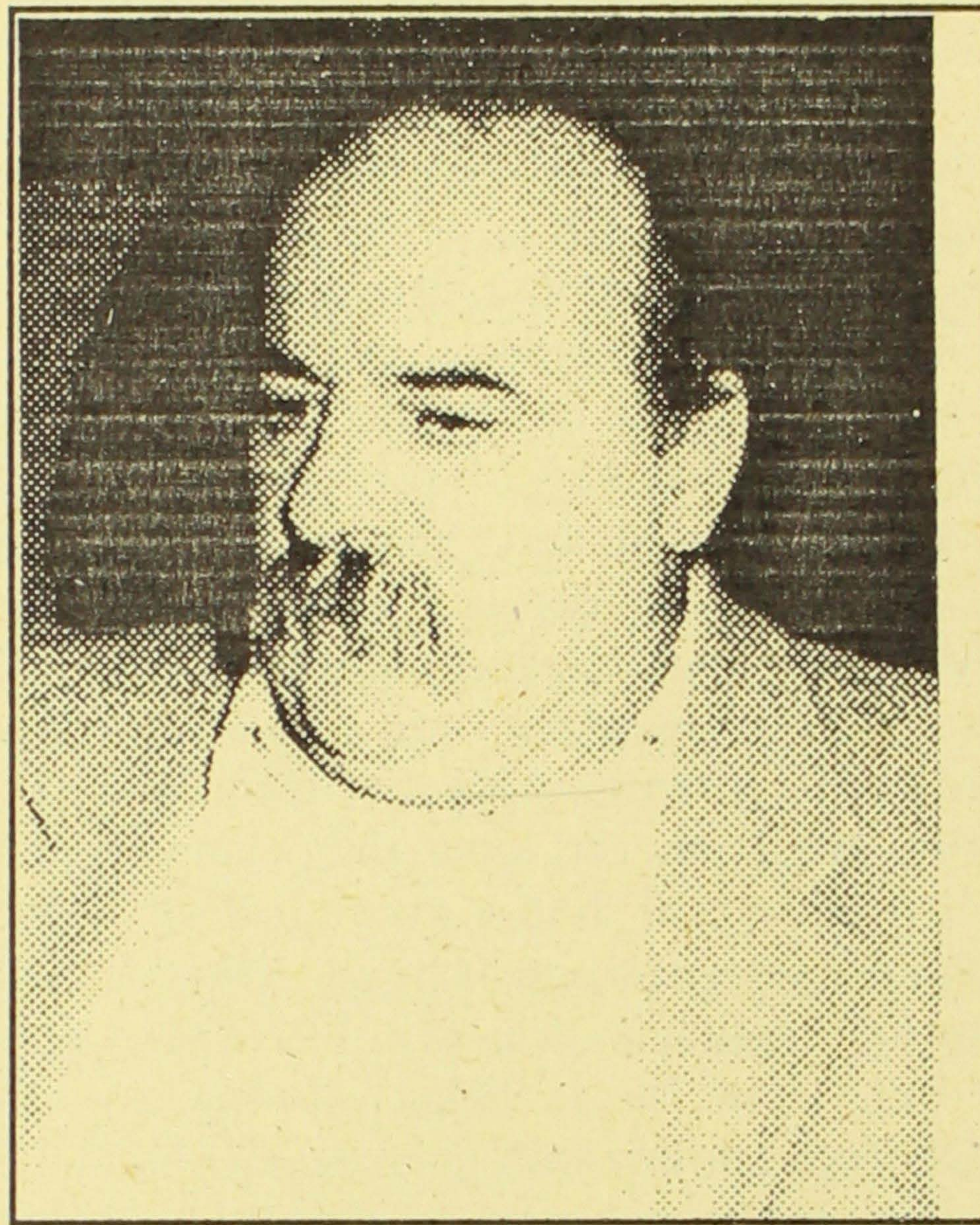
J. K.: Trebalo bi da dođe do približavanja statova u interesu razvoja i funkcioniranja cijele općine i ovog dijela sjeverne Bačke. Međutim, sve dok okrug nastupa sa stajališta sile, s visine, ometajući rad lokalne uprave na svakom koraku, dotle mogućnosti za približavanje nema. Mi smo odgovorni prema našim biračima i moramo udovoljiti njihovim zahtjevima. Čini mi se da za sve ovo vrijeme to sa uspjehom radimo, a to ćemo činiti i nadalje. A okrug te naše zadaće može potpomagati u rješavanju, a ne kao do sada da minira svaku našu djelatnost.

Oni Vam često spočitavaju neustavnost donijetih odluka.

J. K.: Ja sam za ovih nekoliko godina, od kada sam predsjednik čuo mnogo laži, tako

da je između ostalog i ovo jedna od njih. Trebalo bi, kada na sva usta kažu da donosimo nelegalne i neustavne odredbe ili odluke, da to i potkrijepe. U nekim sitnim detaljima bilo je u dva slučaja odstupanja od zakona, ali to je i korigirano. Međutim, drugih primjedbi na naš rad za sada nema.

Koja su to dva slučaja?

József Kasza: „Poslovni prostor je u općinskoj nadležnosti”

J. K.: Trebate pogledati kod tajnika.

Susret s predstavnicima BŠS može se protumačiti i kao normaliziranje s onim opcijama s kojima niste imali čak ni slična stajališta. Očekujete li ubuduće slične poteze i od ostalih stranaka?

J. K.: Ni sa jednom strankom nisam bio u sukobu. Predsjednik općine ne može biti u sukobu sa strankama. Različiti interesi u ovome ne postoje, ali različiti politički pogledi trebaju postojati. Međutim, to se ne treba odražavati u radu sa strankama, tako da BŠS kao i ostale stranke imaju mogućnost i pravo tražiti razgovor s predsjednikom općine, a on u granicama svojih mogućnosti potpomogati demokratski razvoj političkog života. U tom smislu su se obratili gospoda iz BŠS. Ja sam ih saslušao, a oni iznijeli svoje probleme tako što su mi rekli da je u dosadašnjem vođenju stranke bilo dosta problema koje žele iskorijeniti. I žele se u pozitivnom smislu uključiti u politički život općine Subotica. Svaka stranka koja ima namjere da s pozitivnim predznakom sudjeluje u političkom životu općine uvijek će nailaziti na razumijevanje kod mene.

Poslovni prostor kao tržišna kategorija

Kako ste zadovoljni odazivom birača i izbornim rezultatima za skupštine mjesnih zajednica i što će one u buduću predstavljati?

J. K.: Mjesne zajednice nisu više zakonska kategorija. Međutim, imaju određenu funkciju u organiziranju života građana na teritoriju općine. U tom smislu svaka sredina koja se odlučila za formiranje mjesne zajednice je trebala i konstituirati ju je. Stoga su izbori bili i organizirani. Očekivano je bilo da odaziv građana neće biti masovan što se i obistinilo koliko zbog važnosti, toliko i zbog zasićenosti građana politikom. Međutim, mjesne zajednice se trebaju konstituirati i početi s radom.

Nedavno su nezadovoljni zakupci poslovnih prostora posjetili g. Božinovića. Nalazite li da su poslovne prostorije u općini potcijenjene ili precijenjene?

J. K.: Cijena poslovnog prostora je tržišna kategorija i treba takva ostati. I sve dok bude veća tražnja od ponude dotle će cijena neprestano rasti. To je ostavljeno općini za gazdovanje, prema tome ona u svojoj nadležnosti ima i određivanje cijena poslovnog prostora, dopada li se to zakupcima ili ne. Oni se mogu obratiti i načelniku okruga i sudu, pa će se to rješavati na taj način. Međutim, sigurno je da nećemo dopustiti izdavanje općinskog prostora u podzakup od strane zakupaca kao što to rade „Namateks” i ostala društvena poduzeća. Općini plaćaju po 2-3 marke za kvadratni metar, a izdaju za 20 privatnicima ili svojim poslovnim partnerima. Tako bi i to trebali reći gospodinu Božinoviću, a što sam maloprije spomenuo, i to je jedan od slučajeva ometanja našeg rada gdje se načelnik okruga stavlja apsolutno na stranu zakupaca i vrište na sve strane da je ogromna cijena određena za izdavanje poslovnog prostora. To nije točno, jer vodimo računa da svi ti zanati koji su u izumiranju ili ih na ovom prostoru nema dovoljno imaju određene beneficije, tako da cijene nisu toliko visoke. Skupo je za one koji bi se preko noći željeli obogatiti.

Kakvu će, po Vašem mišljenju, ulogu imati nedavno osnovano kazalište „Kosztolányi Dezső” u kulturnom životu Mađara u Subotici i regiji?

J. K.: Dolaskom gospodina Ristića u Suboticu ovaj grad je izgubio svoju dramu na mađarsko m jeziku. Možda je puno za ovaj grad da ima dva kazališta, ali je ovo drugo neophodno za očuvanje ovog segmenta kulture. U tom smislu ono i postoji i djelovat će u ovim okvirima. Dakle, kazalište „Kosztolányi Dezső” nastalo je kao izraž potrebe za očuvanjem drame na mađarskom jeziku. A sigurno je da će ovu svoju funkciju ispunjavati sve dotle dok se ne stvore povoljniji uvjeti.

Gospodin Ristić također ima zamjerki na Vaš rad.

J. K.: Gospodin Ristić može vrištati koliko hoće, ali on u ovom gradu ne radi.

Zlatko Romić

Pisma čitatelja

Tražite vlastiti profil

Štovano uredništvo!

Dopustite mi da Vam ponajprije Čestitam na, za naše uvjete, ne toliko beznačajnom uspjehu kojeg ste postigli izlaskom iz tiska desetog broja subotičkog dvotjednika „Žig“. U drugim bi prilikama i okolnostima taj „jubilej“ bio vjerojatno manje značajan, ali u ovim današnjim, gdje vlada materijalno siromaštvo i strahom uvjetovano pomanjkanje hrabrosti da se javno kaže jasna kritička riječ, nalazim da je to uspjeh vrijedan pažnje. S druge strane, Subotici je nedostajao list ovakve sadržine, list koji preferira odnositi se prema društvenoj zbilji s liberalnih stajališta i s jakim kritičkim momentom ne libeći se dirnuti ni „lijevo“ ni „desno“. Jer, ako želimo ići naprijed ne smijemo biti uljuljkani u opće pojave slijepog obožavanja ili nijekanja bez valjanih razloga društvenih događaja koji se pred nama odvijaju. Trnoviti put prema boljem i kvalitetnijem društvu vodi jedino na taj način. Želim vam da u tim opredjeljenjima i namjerama ustrajate.

No, da ne bi ovo moje pismo bilo samo pregršt pohvala upućene vama, moram iznijeti i nekoliko zamjerki. Prvo, mislim da se još traži, što je sasvim normalno s obzirom na kratko vrijeme izlaženja, „pravi“ sadržaj lista budući se ne pokazuje najavljeni smisao određenih rubrika. Jer, što reći, u prošlom broju objavljenom, o korektnom prikazu katoličkog lista „Zvonik“ na drugoj strani koja je rezervirana za „Naš stav“! Onako kako sam ja shvatio, ta rubrika trebala bi biti ispunjena komentarima koji odražavaju Vaš stav o nekim događajima. Zar ne? Ili: u broju 9, gdje na strani 8., rezerviranoj za rubriku „slikom i riječju“, objavljujete produženu vijest o obljetnici subotičke Muzičke škole! I to bez sukladne fotografije.

Grafičko rješenje lista, smatram amaterskim. Držim da Vaš list pruža više tehničkih i grafičkih mogućnosti nego što nudite. Tu prije svega mislim na veću kombinatoriku različitih tipova slova, češću upotrebu zatamnjenih tekstova (tzv. rastera), ujednačavanja tipova naslova, nadnaslova i međunaslova... Drugim riječima davanje vizuelnog, prepoznatljivog identiteta lista, poput, recimo, „Republike“, s kojom ste oblikom ponajbliži.

Čini mi se da nemate ponajbolji odabir najvažnijih događaja koji su se dogodili između dva broja u Subotici i njezinoj okolici, već ih pokušavate, bez pravog kriterija, nalaziti. Jer, u jeku nestašice nafte koja je uvjetovala probleme s grijanjem u gradu vi ne donosite ni jedan tekst o tome, mada je taj problem zasigurno bio najznačajniji jedno vrijeme.

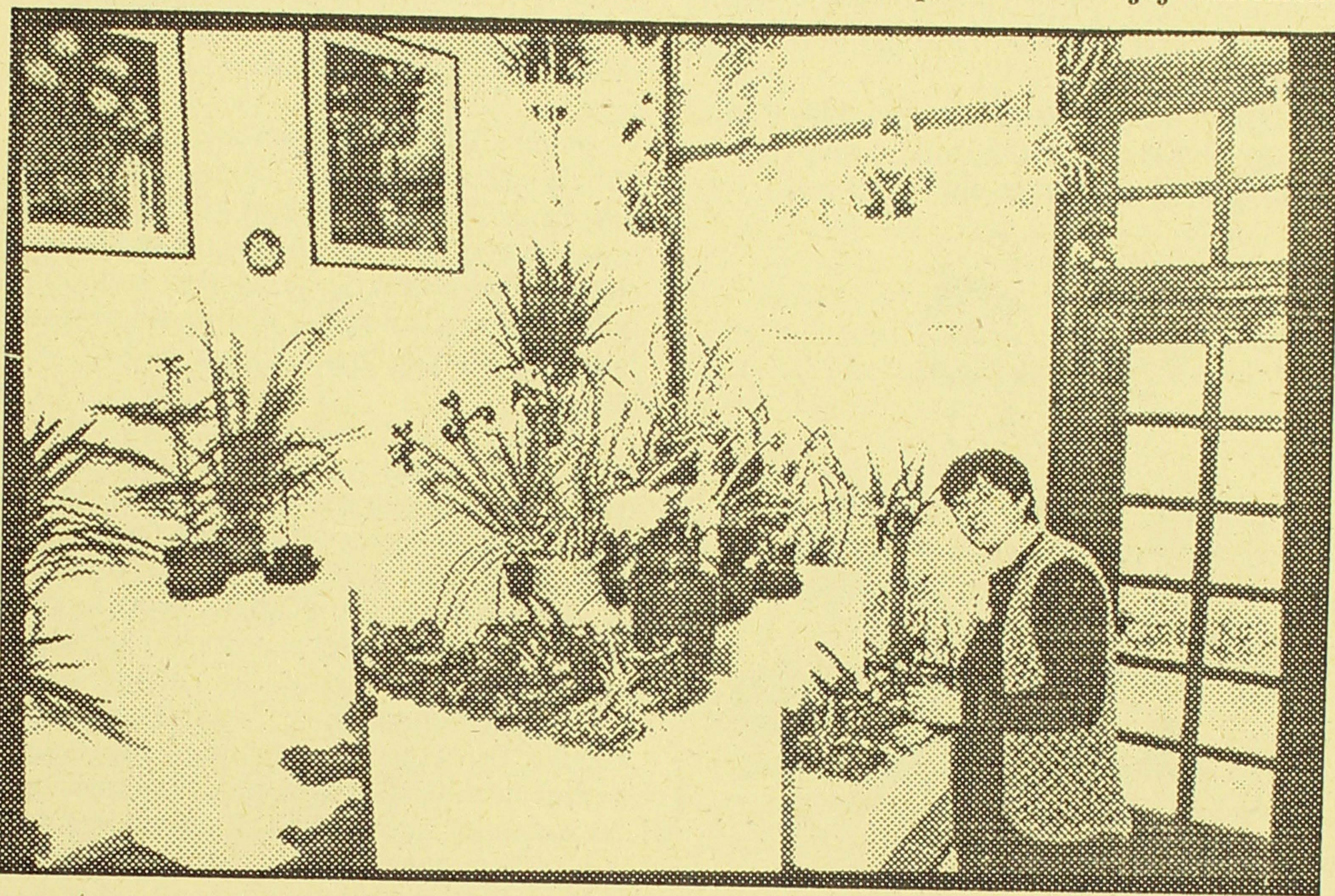
Moja se kritika ipak mora ovdje zaustaviti, budući ste u prošlom broju iznijeli vaš velik problem (posjedovanje NIŠTA kao svoje jedine imovine), te jedino mogu apelirati na imućnije sugrađanje da vam na neki način pokušaju pomoći. Jer to je interesu sviju nas koji se nadaju boljem sutra.

Ljubomir Kovačić, Subotica

Umjetnost i cvijeće

Cvijeće između umjetnosti i znanosti, ljubavi i brige, mirisa i boja ... U ukusnom i tihom salonu cvijeća „Orchidea“ okruženi gerberima, ljiljanima, orhidejama, karanfilima uz nježni dodir kraljice cvijeća ruža razgovaramo s vlasnicom salona gospođom Erzsébet Szabó. „Cvijeće je sve to i različito od toga.“ – odgovara ona. Prije svega, cvijeće je ljubav. Ljubav prema cvijeću govori o čovjeku. I ono je čovjekova duševna krštenica. Prati ga od rođenja kroz život do smrti.

majkama. Sad već imamo pripremljene božićne ukrasne ikebane, a pravimo i bukete za svadbe, zaruke i druge prigode. Dajemo savjete, jer cvijeće je briga i ponekad poboljšava, te ono uživa u našoj pažnji. Poznanici značenja simbola cvijeća strogo vode računa o boji. Recimo žuta je boje ljubomora, a crvena ljubavi. Žalosno je što mi ne negujemo kult cvijeća. Dragi su mi nedjeljni kupci koji kupuju jedan cvijet jer tad osjećam da će im ručak proći u svečanijoj atmosferi.”

Snimio: Attila Szabó

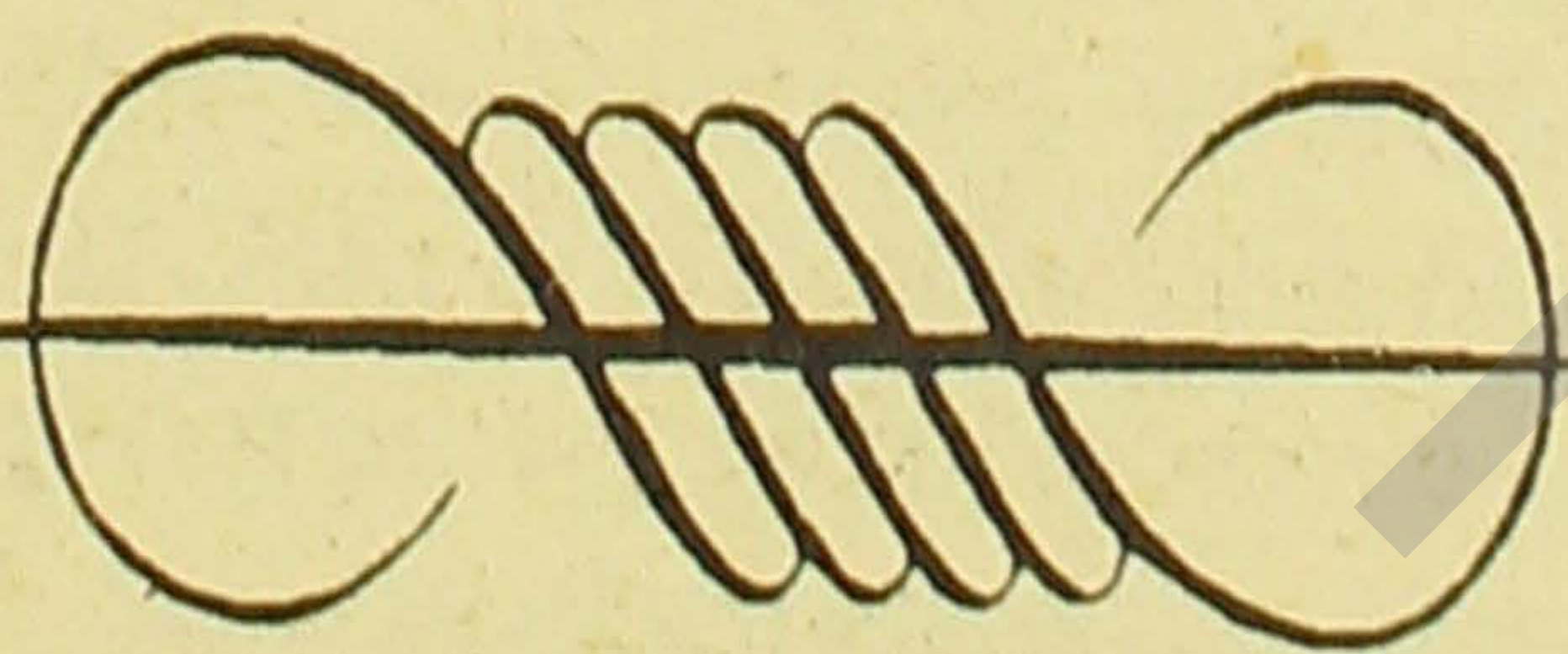
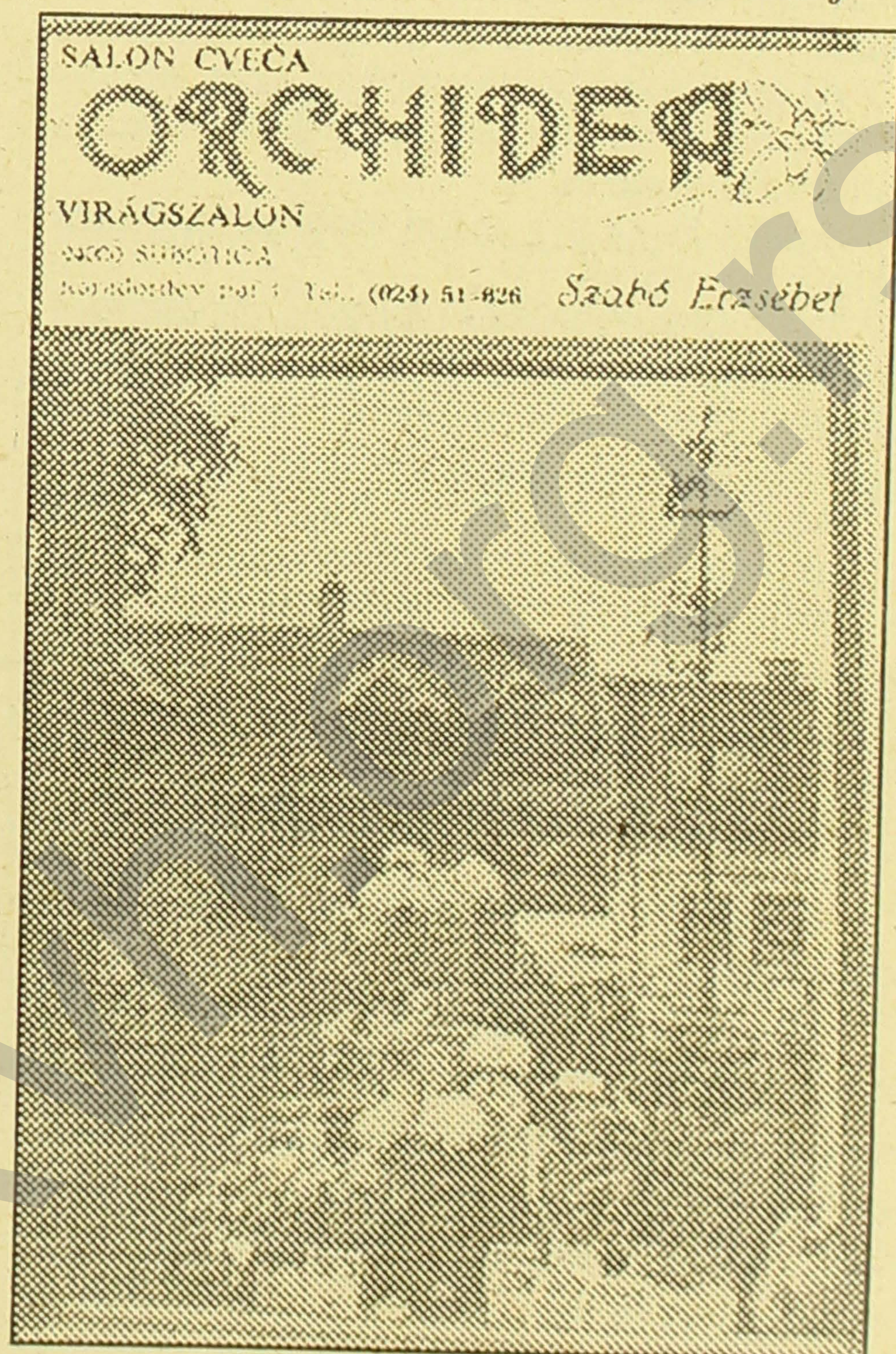
Sa okusom mirisa: cvjećarnica „Orchidea“

I poslije smrti to je naš jedini, istina pasivni ali iskreni, dodir sa dragima. Voljeti cvijeće dodirujemo sebe. Svatko cvijeće ima simbolično odgovarajuće značenje, a samim činom poklanjanja darujemo onaj dio sebe do kojega nam je zaista stalo.“ veli gospođa Szabó. U tom trenutku odlučujem kupiti jednu ružu i kada je buket gotov zamjećujem da kod sebe nemam para. Ispričavam se, no nje-na ljubav prema cvijeću veća je od moje nevolje te se razgovor spontano nastavlja dalje. Postoji mali bonton pri kupovanju i davanju cvijeća. Poklanjamo li cvijeće za rođendan ili neku prigodu buket je obično sačinjen od neparnog broja; idemo li na ukop ili na groblje buket je s parnim brojem cvijetova. Za babine djevojčicama najčešće nosimo buket roze ili bijele boje, a za dečkiće plave ili žute. Idemo li u posjet starijim osobama crvena boja je najprikladnija, a kod mladih buket je sačinjen od raznih boja. Jasno, sve to uz lijep celofan i odgovarajuću mašnu. Zanimljivo je reći mlađim osobama, recimo od 18 godina, uglavnom se poklanja buket s odgovarajućim brojem ruža. Cvijeće muževi često kupuju za rođendan supruzi, za godišnjicu braka, a djeca su veliki ljubitelji poklanjanja cvijeća, daruju teticama, učiteljicama, odjeljenjskim starješinama,

– dodaje, uz čašicu vina, gospođa Szabó.

I tako, cvjećarnica „Orchidea“ je rijetka u gradu gdje na firmi možemo pročitati salon cveća (ćirilicom) virág szalon i salon cvijeća. Salon cvijeća nalazi se na Karadordevom putu broj 1. Ugodno je ući na trenutak i biti u društvu sa cvijećem. Napuštam salon s jednom ružom.

V. Sekelj

Okom deteta

Šetnja porodičnim merdevinama

Uključivanje porodice u dečju igru u vrtiću, ali ne kao tematske oblasti iz upoznavanja okoline, već u funkciji saradnika u podsticanju dečjeg samospoznavanja i samopoštovanja, otvorila je još jedno nedovoljno zastupljeno vaspitno područje u vrtićima uključenim u ovaj projekat. Reakcije su bile različite. Neki roditelji su, na žalost, odbili da se uključe, ali mnogi su oheručke prihvatili poziv. Deca su bila oduševljena i savesno su podsećala roditelje kada i šta treba da se uradi.

Druga serija igara **Moje poreklo** je bila zastupljena sa dve grupe igara: „Moja porodica” i „Moja autobiografija”.

desilo, ali nemoj opet da ne naučiš zadatak, slaba ocena nije dobra.”

Kod igre „Porodični ručak” deca su likovno prikazala prvo kako porodični ručak izgleda u njihovoj porodici, a posle kako bi voleli da izgleda.

Mikica (7 g. Mali Bajmok): „Ja ručam sa bakom i dekom, nekad i tata dođe, moji ne žive zajedno već puno godina.” Posle je prikazao ručak onako kako bi želeo da izgleda svaki dan: nacrtao je tatu, mamu, i sebe između njih, jedino je rekao: „Ovo je tako lepo.”

Peter (6,8 g. Mali Bajmok): „Ja sam preko cele nedelje kod bake i deke, a samo subotom i nedeljom ručam kod kuće i onda mi brat nije kod kuće.” Posle toga je sa likovima članova porodice koje je nacrtao prikazao i odigrao porodični ručak gde su svi prisutni. Ništa nije komentarisao, bio je zadubljen u igru.

Kroz ove igre osim što deca spoznavaju sebe, svoje mesto, razrešavaju svoje probleme i dileme, i vaspitač dobija pravu sliku o detetu i njegovoj porodici. Deca često u sebi zadržavaju svoju tugu nastalu gubitkom drage osobe ili zanemarujućim odnosom u porodici. Povlače se u sebe, odbijaju učešće u aktivnostima, a vaspitač, ne znajući šta se dešava oko deteta, može doneti pogrešne zaključke. Direktno postavljanje pitanja detetu ne daje nikakve ili veoma slabe rezultate, zato do podataka neophodnih za saznavanje pravog razloga neadekvatnog ponašanja deteta treba dolaziti indirektno. Ove igre, na veoma dobar način, upravo to omogućavaju. Jer kad znamo uzroke, lakše otklanjamo posledice.

U igri „Ko je na slici” svako dete je trebalo da donese svoju fotografiju kada je bio mali. Zatim su iz kutije izvlačili slike i pogađali ko je na slici. Svako dete je iščekivalo da ga prepoznaju na slici, a uživali su kada su oni trebali da pogađaju. Ova igra čini intenzivan rad na JA, jer traje neizvesnost kada će ko da pogodi, a onaj čija slika je na redu za pogađanje treba da se suzdrži da ne bi svojim ponašanjem pomogao grupi u pogađanju.

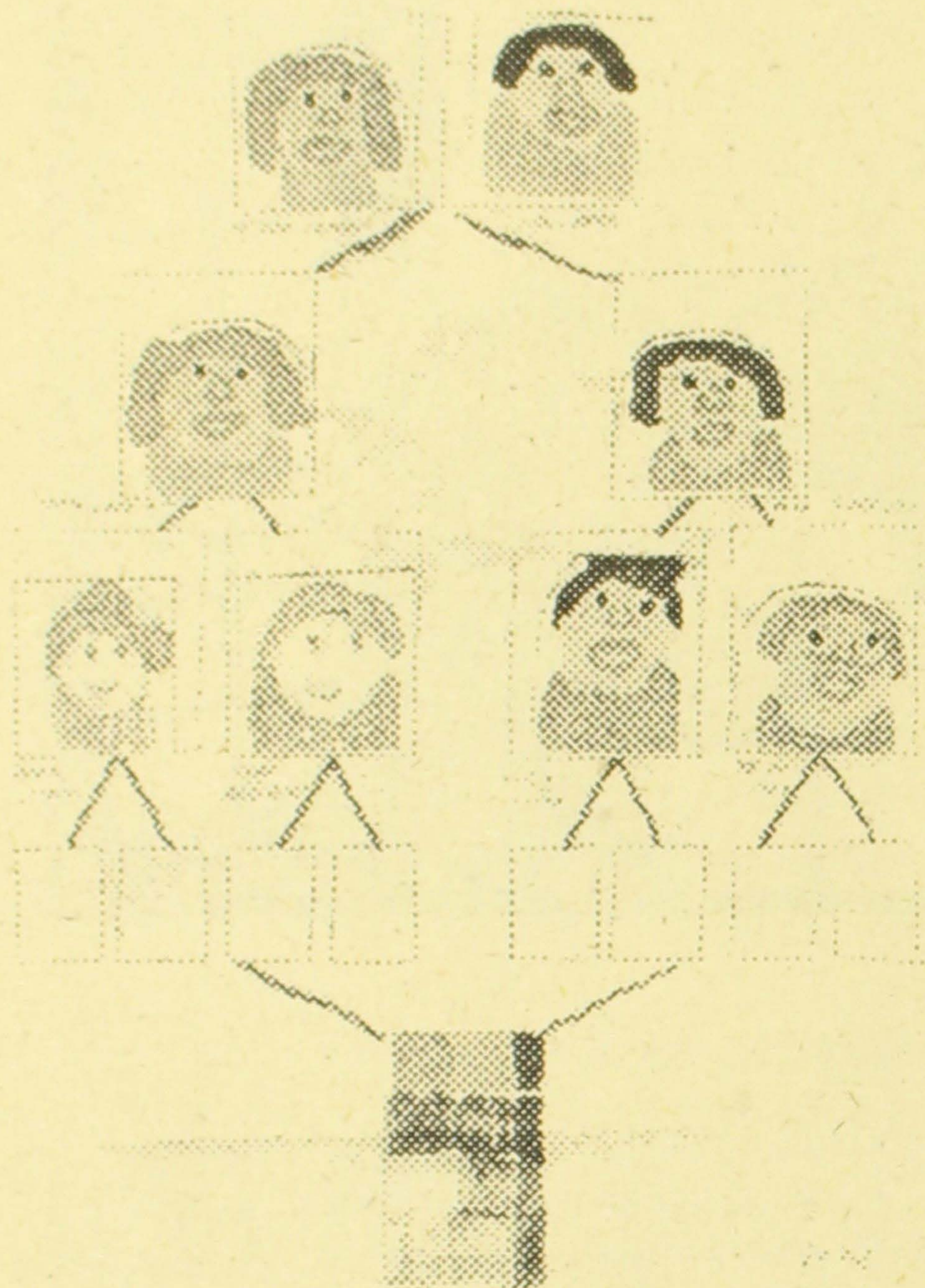
Dalibor (6,6 g. Mali Bajmok): „To je Robika, on ima takve velike i plave oči.”

Monika (6,5 g. Mali Bajmok): „To je Mikica, on ima velike klempave uši.”

Interesantno je da su deca jedni druge prepoznavala po njihovim ličnim karakteristikama. Da nije bilo ovog projekta kroz koji su deca upoznala sebe i druge, na ovom uzrastu, ovu igru bi teško odigrala, a jedni druge bi prepoznali eventualno ako se nisu mnogo promenili.

nastavlja se

Dijana Kopunović, dipl. psiholog

Kod igre „Naša kuća” deca su u saradnji sa roditeljima crtala svoju kuću, spolja i iznutra. Zatim su crteže izvlačili iz kutije i pogađali čija je koja kuća. Deca su bila presrećna kada je njihova kuća bila prepoznata.

Akoš (6,6 g. Mali Bajmok): „To je Melindina kuća spolja, mi stanujemo u blizini i zato znam kako izgleda.”

Adam B. (4,9 g. Mali Bajmok): „Moja kuća ima i moju sobu.”

Deci se svidela igra „Igramo se mame i tate” u kojoj ona uzimaju ulogu mame ili tate i kreću u dramaturgiju neke situacije iz svoje porodice koju je samo odabralo.

Maja-Ivana (6 g. Mali Bajmok) – slaba ocena u školi: „Mama dobila sam slabu ocenu – obećaj mami da ćeš je popraviti, sada se to

Za djecu i roditelje

Što je zubni karijes?

Karijes je bolest zuba, a mi ga vidimo kao crnu rupicu na zubu.

Te rupice nastaju zbog kiselina koje stvaraju bakterije iz šećera. U nečistim ustima imade mnogo raznih bakterija koje za hranu trebaju šećer. Ako jedemo puno šećera, bakterije imaju dovoljno hrane pa je kvarenje zuba veoma brzo.

Meke naslage i plak

Bez plaka i mekih naslaga nema ni zubnog karijesa, a ni bolesnog zubnog mesa.

Poslije svakog jela, napose kada je hrana ljepljiva i mekana, na zubima se zadržava dio te hrane. Tako nastaju meke naslage koje su štetne za zube i zubno meso. U njima se množe bakterije i stvaraju ovojnicu koja čvrsto prijanja uz zub. To je mek žučkasti sloj i naziva se plak. On se ne može isprati mlazom vode već se mora iščetkati.

(Iz knjige Valenta Sabolića „I o tvojim zubima”)

Izložba Valerije Burkuš

Antologija boja

U galeriji Gradske biblioteke 18. XI 1994. godine otvorena je izložba radova pešnikinje Valerije Burkuš pod nazivom „Moja antologija u boji”. Teško je reći kojem likovnom „rodu” izloženi radovi pripadaju. Možda sama Valerija Burkuš kad kaže „Za to još treba izmisliti ime”, ocrtava nemoć i nepotrebnost imenovanja kada je u pitanju umjetnost. To su radovi radeni tehnikom štrikanja (potka) i šivenja (osnova) gde pojedina slova (glasovi) u zgusnutoj igri potke i osnove nalaze svoju boju. „Sanjam, štrikam i šijem na način kako doživljavam boju pojedinih glasova jer sam opčinjena njihovim bojama” – reći će Valerija.

Otvarajući izložbu Robert Tili je u nadahnutom eseju između ostalog rekao: „U početku beše Reč. To je vrlo uslovno shvaćeno. U biti, u početku beše Bit, Smisao, Duša, Svest, Logos. I time Reč gubi primat. Eto delimičnog objašnjenja zašto književnici i uopšte krstaši reći još u Bibliji ne behu naročito popularni, ništa više od fariseja, recimo. Eto i objašnjenja zašto se veliki književnici često osećaju sputani i počinju da se rastežu dodirujući sfere (tegleći ih i šireći, često) likovne ili muzičke umetnosti.

Pomenuću samo neke: Anri Mišo, Lajoš Kašak, Adrian Henri, Džon Kejdž, Maks Ernst, Žan Kokto, Fransis Pikabija, Henri Miler, Slavko Matković dakako.

Valerija Burkuš je priča za sebe. Bio sam detinje oduševljen detinjom uzvišenošću i dubinom ovih izložaka, kada sam ih video, pre nekih godinu dana. Iskreno rečeno, pomalo sam zavideo svojoj kolegici, koja je duhom daleko mlađa i od mene i od mnogih mojih vršnjaka, na ideji jer, upravo je Logos, taj primarni, demijurški kreativni Logos, ono ⇒

Tavankučani u Đurđinu Usavršavanje standarda

Na poziv župnika Lazara Ivana Krmpotića i mladih iz Đurđina, Mješoviti zbor HKPD „Matija Gubec” iz Tavankuta je 20. studenoga imao nastup u mjesnoj crkvi sv. Josipa radnika.

Tavankučani su u prvom dijelu pjevali sv. misu po Ivanu Peranu koju su protkali sakralnim pjesmama iz svojega repertoara (Bach, Mozart, Simon, Asić...) da bi se nakon sv. mise predstavili i sa svetovnim pjesmama. Otpjevali su neke zbarske dijelove iz Andrićeve opere „Dužijanica”, Gotovčevu „Zemljo moja”, Mokranjčevu „Majka Maru”, te kompoziciju Nele Skenderović, inače zborovoditeljice, „Petunija na stazi” za koju je riječi napisao Ivan Prčić Gospodar.

Nakon koncerta domaćini, župnik i mladi, priredili su svečani ručak koji se završio zajedničkim druženjem uz pjesmu. (t. ž.)

što vas zapljuskuje kod njenih radova. Pisana reč, često nemušta i ograničena u svom pokušavanju ekspanzije, uronjena je u bit slike, ali ono pojavno, zbir poentilistički naslaganih i apstraktno-ekspresionistički montiranih kamenčića i zrnelja u boji je ono što totalnom doživljaju daje estetsku dimenziju trajnosti – pleteni kamenčić pesničkih slika detinje veselo razbacanih na plaži beskraja. To su pesme njenih kolega, prijatelja, sapatnika i prethodnika, koje na ovaj način postaju deo panteističkog kolaža besmrtnosti.

Uostalom, i sam sam, već pri prvom suočavanju s eksponatima koje ćete za koji tren videti, uživao u prostosrdačnoj i devičanski spontanoj radosti koju je sposoban spoznati samo onaj ko ume da se igra i razume bit i smisao kreativne igre, pri prepoznavanju određene pesme ili pesnika u nekoj od tetka Valerijinih "obojenih pesama". Umesto da na neki kolokvijalan način proglasim izložbu otvorenom, odgovoriću na jedno pitanje koje je

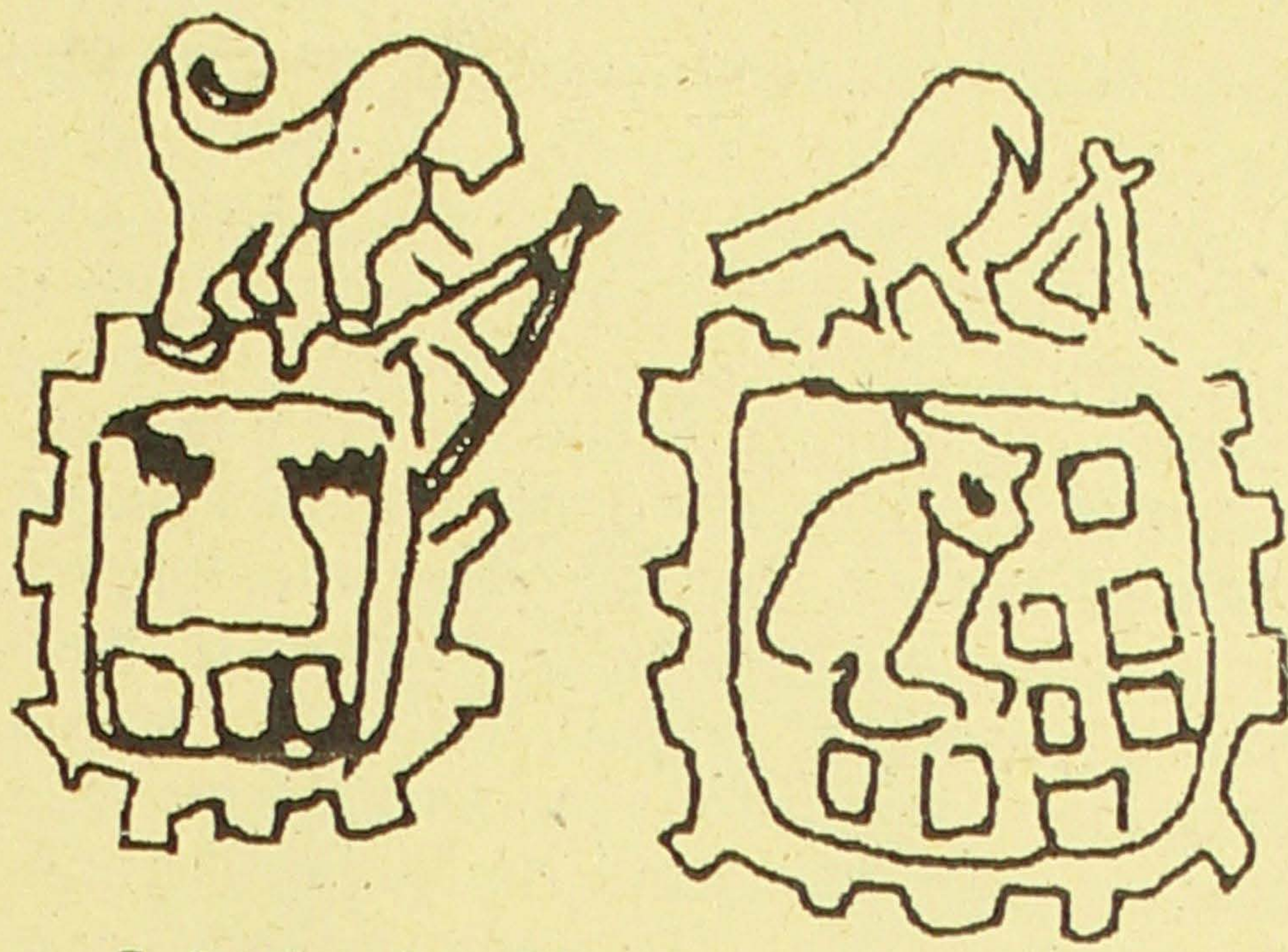

svojom turobnom istinitošću dugo senčilo i moju svakodnevicu, a izložbom poput ove današnje, vedri je u boje sunčane jeseni, u boje pesama u boji, a to je pitanje čika Bele Durancija, još jednog od ljudi koji nikada neće zaboraviti kako se igraju igre, postavljeno meni i nekolicini mojih prijatelja svojevrmeno kada ih je još bilo mnogo više na okupu, u jednom od mnogih svetova oko nas i u nama: "Nemoj tako da odlazite, deco moja, ne umirite, i ne dižite ruke od svega, jer ko će ostati na kraju sveg tog kalambura da mi pravi društvo?"

Valerija Burkuš rođena je 1917. godine u Kovačici. Pedesetih godina dolazi u Suboticu. Ima nekoliko objavljenih knjiga proze i poezije. Pisala je i radio-drame.

Na kraju recimo: šteta što ovu izložbu nije imao priliku da vidi širi krug ljudi. (s. b.)

PRICHE O GRADU Gradorušitelji Subotice

Subotica je 1779. godine proglašena za slobodan kraljevski grad, tadašnjeg austrijskog carstva. Tu privilegiju je (ot)kupila od carice Marije Terezije za 266.666 forinti na otpaltu (već i tada je bilo kreditiranja) na šest godina, uz godišnju kamatu od 4,5 % (inflacija tada je bila daleko manja). Taj čin, bez obzira na protivljenje nekih novokomponovanih istoričara, izuzetno je važan u razvoju grada. Naime, Subotica je tada kreula u razvoj koji je trajao sve do 1918. godine, kada je bila treći grad po veličini tadašnje Mađarske, koja je bila veća za dve trećine od sadašnje. Kada je formirana Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca (SHS) bila je najveći grad u toj novooformljenoj državi, veći i od Beograda i Zagreba. Nakon završetka Drugog svetskog rata još je zadržala treću poziciju, da bi u eri socijalističke izgradnje Jugoslavije padne na 14-15. mesto u hijerarhiji gradova.

Ovo razrušavanje grada nije slučajno, a možemo reći da je bila sistematično i osmišljeno. Zašto je grad doživio ovakvu sudbinu, zašto je njegov duh i ekonomska moć sistematično uništavan?

Na ovo pitanje možemo odgovoriti samo na jedan način, a to je to o čemu smo pisali u prošlom broju. Grad nije osvojen tada kada osvajač istakne svoju zastavu, grb i pismo na gradske dveri; on je osvojen onda kada mu se ubije duša. Istorija Subotice u poslednjih 80 godina je zapravo istorija očuvanja duha grada, grada koji nije ni srpski, ni mađarski ni bunjevački (hrvatski) nego je grad njenih stanovnika-građana. Očuvanje grada u evrop-

skim merilima specifičnog, grada sa salašima, koji su njegov sastavni deo, i koji čini jedan specifičan oblik grada koji sam ja nazvao „stepski grad”, je višedecenijska težnja njenih stanovnika.

Razaranje se vrši na nekoliko nivoa. Najpre se uništava ekonomska moć grada. Preseljavanjem vrednih fabrika, čak i posle II. svetskog rata. Neulaganjem u izgradnju novih pogona, nedozvoljavanjem izgradnje proplzivnih savremenih pogona (elektronika). Posle industrije razorena je i poljoprivreda, istini za volju to je radeno u celoj Jugoslaviji, ali Suboticu zbog svoje povezanosti sa salašima je to još jače pogodio, jer uništavanjem salaša uništen je i deo duše grada. Pokušaj da se salaši pretvore u savremene poljoprivredne proizvodne mini-pogone (farme) propao je, zbog nerazumevanja urbanističko-prostornoplanerskih „stručnjaka”. Na kraju, razara se i kulturno tkivo grada preseljavanjem institucija u Novi Sad (opera, radio, novinske redakcije itd.) uništavanjem hrvatskog – bunjevačkog pozorišta, da bi na kraju i pozorište kao institucija bila razorena od „komesara kultura”, tobožnje evropske provenijencije. Razaranje u fizičkom smislu dolazi kao „slag”. Rušenje starog mlina, „Trščare” i kupatila na Paliću, uništavanje tramvaja i gradskog gasovoda su najkрупniji promašaji, ali i izgradnja „Prozivke” Radijalnog puta, početak izgradnje (srećom zaustavljenog) novog „Bulevara” sa dva „sorealistička mastodonta” na početku,

Radničkog univerziteta i robne kuće „Centar”, kao i „Tokija” ne mogu se ubrajati i pored najbolje volje, u svetle trenutke gradograditeljsva uopšte, a pogotovo kada govorimo o očuvanju duha, karaktera i matrice grada.

Sreća u nesreći je to, što Subotica, zahvaljujući takvoj politici nije doživio „urbani bum”, poput republičkih i pokrajinskih centara, te novopridošli stanovnici nisu mogli bitno da izmene kulturu njenih stanovnika, a nedostatak novca sprečio je socijalističke izgraditelje da sruše „temeljno” staro tkivo grada. Šta nam donosi novo masovno naseljavanje, to je pitanje za budućnost, a to zavisi i od nas.

Szabó Zsombor, arhitekta

Otvorena izložba članova Likovne sekcije KUD „Bunjevačko kolo” Šarolikost stila i kvalitete

Sa 37 radova predstavilo se Subotičanima 18 autora, članova Likovne sekcije KUD „Bunjevačko kolo”, na tradicionalnoj jesenskoj izložbi ove sekcije. Svečanom otvorenju, predviđenom za 25. studenoga u 18 sati u vestibulu Gradske kuće, prethodilo je isključenje struje toga dijela grada, tako da su autori i posjetitelji pol sata stajali pred ulazom u potpunom mraku!

Slike izložene u Gradskoj kući predstavljaju plod ovogodišnjeg rada članova sekcije. Skup je to različitih stilova i pravaca, kao i tehnika i motiva – od mora do ravnice, ali i umjetničke vrijednosti izloženih radova. Ono što posebno raduje jest činjenica da su se i ove godine, pored već afirmiranih i iskusnih stvaratelja, pojavila nova imena što je i osnovni cilj sekcije. Slike su prodajnog karaktera, a dio novca od prodatih slika namijenjen je kao pomoć za rekonstrukciju zgrade „Népkőra”.

Prisutnima su se prigodnim recitacijama obratili gospodin Sándor Mészáros, pjesnik iz mađarskog grada Hódmezővásárhelya i jedan od sponzora izložbe i gospodica Zlata Lacić, a u ime Likovne sekcije i Društva gg. Tibor Takács i Zlatko Romić. (t. ž.)

Pažnja čitaocima!

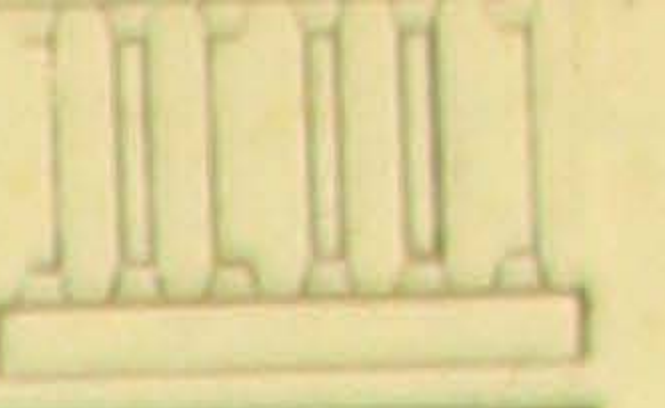
Vreme je i prilika da se Vaša firma preko „Globus” kalendara nađe u svetu biznisa.

Naručite kalendare sa nazivom (Vaše) firme, mali poklon i pažnja godi Vašim poslovnim partnerima.

„GLOBUS” nudi kalendare sa uštampavanjem:

1. Trodelni kalendar
2. 6 devojaka
3. 13 pasa različitih rasa
4. Stoni kalendar sa čestitkom
5. Vizit karte sa kalendarom

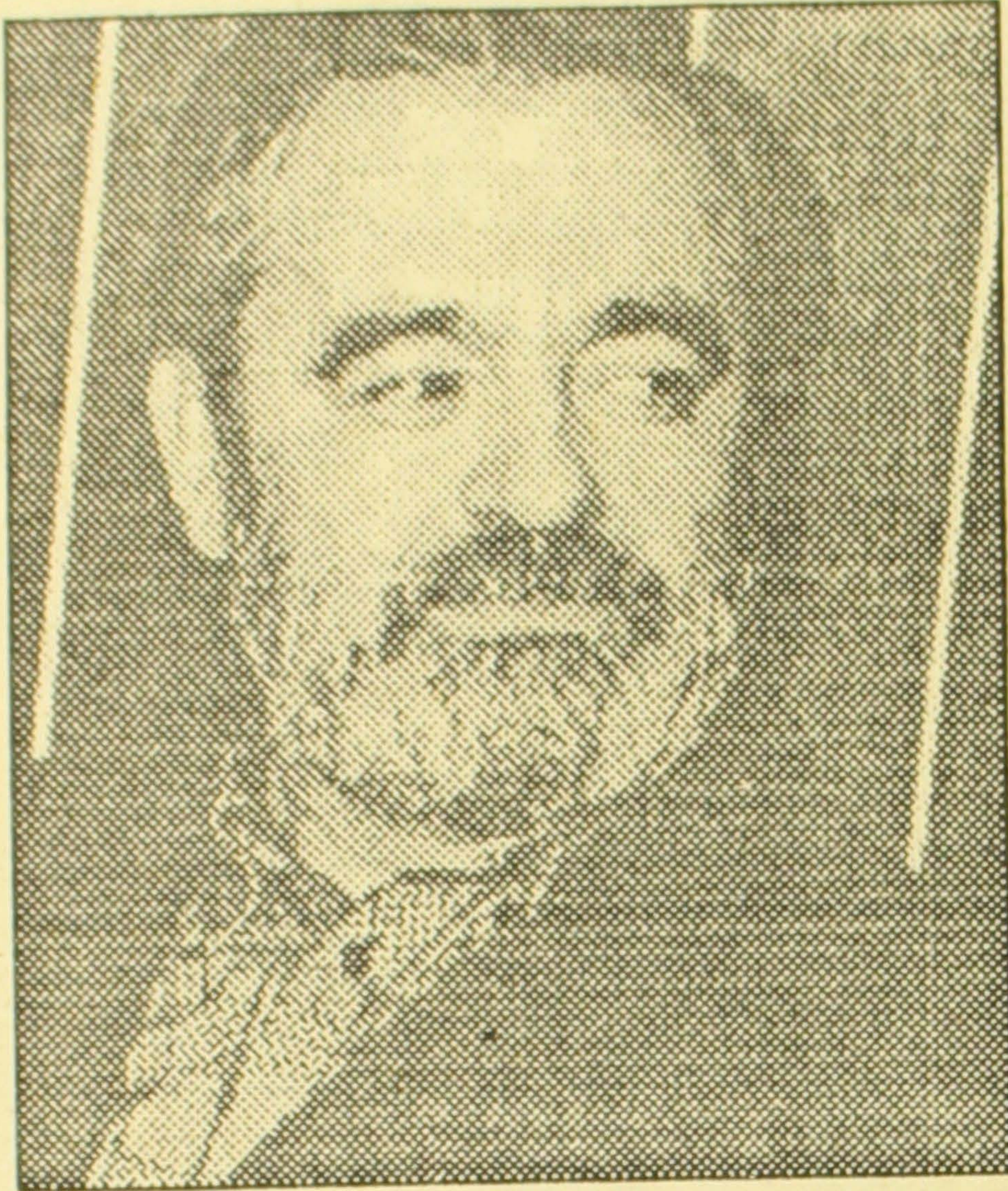

Književno veče posvećeno

Beli Hamvašu

Nepoznat i u Mađarskoj

Posljednjih nekoliko godina, Subotica je, preko časopisa „Rukovet“, postepeno otkrivala i nametala našoj kulturnoj javnosti delo jednog izuzetnog stvaraoca, Bele Hamvaša – „mađarskog Sokrata XX veka“. Na tragu ove istrajne promocije njegove misli, na Kultur-

Sava Babić

noj tribini Gradske biblioteke je 25. XI 1994, uz gosta dr Savu Babića, prevodica Hamvaševih dela, i voditelja Petra Vukova, održan razgovor na temu „Ko je Bela Hamvaš“. Ovom prilikom predstavljen je i novi broj časopisa „Rukovet“ u kojem Sava Babić objavljuje sto svojih marginalija o recepciji Bele Hamvaša u nas, a pored toga čitaoci su mogli da vide i najnovije izdanje Hamvaša na srpskom jeziku – trotomni izbor njegovih najvažnijih dela, koji obuhvata knjige „Scientia sacra“, „Patam I-III“ i „Briga o stvarima“.

Bela Hamvaš (1897 – 1968) nije dovoljno poznat ni u svojoj domovini, jer su mu, osim nekoliko objavljenih knjiga proteklih godina, sva dela još u rukopisu. Za života je objavio samo jednu knjigu, (Nevidljivo zbivanje, 1943) jer je pod svakom vlašću bio zabranjeni pisac. Najzaslužniji za njegovo proskribovanje u posleratnom periodu bio je Đerd Lukač. Hamvaševa misao nije ograničena nikakvom ideologijom, ne može se uklopiti ni u kakve dogme, njega ne može da prihvati niko ko misli u granicama pozitivizma, jer on traga za temeljnim istinama o čovečanstvu na osnovu svetih knjiga drevnih civilizacija. Uzrok sadašnje apokalipse čovečanstva je, po Hamvašu, u tome što je ono zaboravilo celovito znanje koje se nalazilo u drevnim svetim tekstovima, odnosno što je prekinulo vezu sa Bogom. Hamvaš nije religiozan u konfesionalnom smislu, ali iz njegove rekonstrukcije drevnog čovečanstva, odnosno njegovog znanja proizilazi da čovek bez vertikalne metafizičke dimenzije pada u krizu i apokalipsu.

(p. lu.)

Ljepota narodnih igara

Godišnjim kocertom folklorne sekcije HKPD „Matija Gubec“, održanom u subotu 19. studenoga u prepunom Domu kulture, mladi su Tavankučani, zaljubljenici u ljepotu ljudskih pokreta slivenih u narodnu igru, uspješno prikazali plod svojeg jednogodišnjeg napornog rada. Široka lepeza narodnih igara, koji ovaj ansambl ima na repertoaru, od juga Srbije i Kosova do ravninarskih predjela Slavonije, Banata i Bačke različitih naroda, čiji se život i mentalitet prelilo u ritam i pokrete tijela, pokazala je otvorenu programsku politiku Društva i prema drugima, ali ujedno ne zanemarujući pravilan odnos i prema svom naslijeđu – igrama bunjevačkih Hrvata. Tavankutsko Društvo je baš po tome poznato u širim razmjerama kao jedino koje njeguje izvornu bunjevačku pjesmu i ples.

Kroz cijeli se program provlačila nit riječi koja je uvodila posjetitelje u određene regije iz kojih splet dolazi kao svojevrsna priprava za bolji doživljaj igre. Pored riječi, tu je ulogu imala i pjesma iz tih područja prije svake koreografije koju su izvodili tamburaški ansambl „Ravnica“ iz Subotice ili Mješoviti zbor Društva. Sve je to omogućilo da se cijeli nastup održi na jednoj visokoj kulturnoj razini rijetko viđenoj u Tavankutu.

Voditelj folklorne sekcije mladi Davor Dulić u povodu ovoga koncerta rekao je sljedeće: „Neobično mi je drago da se uprkos svim problemima koji postoje u vezi sa našim radom ipak smoglo snage da se izvede jedan ovako bogat i kvalitetan program. Ansambl čine mladi ljudi koji se odnedavno bave folklorom, pa je zato ovaj koncert za nji značajan, jer je za većinu ovo prvi put da cile večeri održe nastup u Tavankutu. Cigurno će im to unet još više volje za budući rad. Virujem da će to bit i povod da se kogod nov uključi u rad naše sekcije. Meni, ko voditelju ove sekcije, je možda najdraže budući da nisam napunio ni osamnajst godina a iza sebe imam jedan ovaki dobar nastup ansambla kojeg vodim“.

Očito, radi se o mladim ljudima koji vole ono čime se bave, čiji bi se rad morao više pratiti, te pomagati u smjeru njihova stručnog usavršavanja, kako individualnog tako i zajedničkog.

(t. ž.)

Kratka priča

Zarobljenik

U Junínu ili Tapalquèu pripovijedaju ovu zgodu. Neki dječarac iščeze nakon upada Indijanaca; govorilo se da su ga oni ugrabili. Roditelji su ga uzalud tražili; mnogo godina poslije, jedan vojnik što je bio stigao iz unutrašnjosti ispriča im o plavooku Indijancu, koji bi mogao biti njihov sin. Najposlije ga nadoše (u ljetopisu se gube pitanje okolnosti, a ja ne želim izmišljati ono što ne znam) te povjerovaše da su ga prepoznali. Čovjek, otvrdao od pustinje i divljeg života, više nije razumijevao riječi materinskog jezika, ali pusti, ravnodušan i poslušan, da ga dovedu do kuće. Ondje zastade, možda zato što su i drugi bili stali. Promatrao je vrata, ali kao da ih ne poznaje. Odjednom spusti glavu, kriknu, pretrča trijem i dva dugačka dvorišta, te upade u kuhinju. Bez kolebanja zavuče ruku u čadavu napu i izvuče nožićs rožnatim drškom što ga ondje bijaše skrio još kao dječak. Oči mu zablistашe od radosti, a roditelji se rasplakoshe jer bijahu našli sina.

Možda su za tom izronile i druge uspomene, ali Indijanac nije mogao živjeti među četiri zida, i jednog dana potraži svoju pustinju. Želio bih doznati što je osjetio u onome vrtoglavom trenutku u kojem se pomiješашe prošlost i sadašnjost; želio bih doznati da li se izgubljeni sin preporodio i umro u tom zanosu, ili je uspio prepoznati, pa makar kao dijete ili pas, roditelje i kuću.

Jorge Luis Borges

GORAN

Noć suviše velika za moje zvezdano čelo
u nekim šumama crnim nepoznatim

I drvo je reklo nemoj. Jutro moje belo
ime ti svoje ostavljam kad ne mogu da
se vratim

Pčele sleću na leš koga nema
Zvona odlaze u prostor crnim stepeništem
Moj je završen dan. Al se na počinak ne
sprema
san moj iza brda gde mrtav sebe ištem

Ovde dole svako svoju tamu ima
Moj mrak je senka ptice. O neima
puta kojim bi do mene mogli doći

Ko proleće koje zaboravi da cveta
sad ležim mrtav na severu sveta
Smrti ljubomorna najveća moja noći!

Branko Miljković

 METAL-ПРОДУКТ

Naš književni leksikon

Petko Vojnić Purčar rođen je u Subotici 16. veljače 1939. Tu završava gimnaziju, a u Beogradu diplomira na grupi komparativne književnosti. Radi kao profesor u Subotici, zatim kao pokrajinski prosvjetni savjetnik, a onda kao urednik emisija kulture na Radio Novom Sadu. Od 1972. do 1974. godine boravi u Parizu gdje specijalizira multimedijalnu režiju. Osim književnog rada bavi se i snimanjem filmova kao scenarist i režiser.

Svojom poezijom, prozom i dramama zastupljen je u nekoliko antologija.

Po romanu „Ljubavi Blanke Kolak” snimljen je dugometražni igrani film. Kao suradnik na scenariju i u režiji u filmu **Rani radovi** ima udjela i u tome što je to djelo dobilo Grand-prix (Zlatni medvjed) u Zapadnom Berlinu za film u cjelini.

Za svoju poeziju, novelistiku, romane i drame dobio je više književnih nagrada: Nagrada lista „Mladost”, Zlatni pečat varoši sremskokarlovačke, Nagrada Društva književnika Vojvodine, Ninova nagrada kritike za roman, Nagrada Zajednice profesionalnih pozorišta Vojvodine, Nagrada Károly Szirmai za zbirku novela, Oktobarska nagrada Novog Sada.

Sada živi u Novom Sadu i Subotici kao profesionalni pisac i redatelj.

Objavljena djela: Zbirke poezije: **Kamenno žito** i **Sol u vjetru**.

Knjige novela: **Svetovi i satovi** i **Prstenovani gavran**.

Romani: **Odlazak Pauline Plavšić**, **Dom sve dalji**, **Ljubavi Blanke Kolak** i **Večernje buđenje**.

Drame: **Čekanje dugo kao vrijeme**, **Izbranici**, **Foto atelje Phoenix** ili **Salon mame Tereze**, **Dolaziš opet**, **Adame**, **Hram** i njegovi čuvari i **Bijele magije**.

Napisao je i više od pedeset radio i televizijskih drama i filmskih scenarija. A kao višegodišnji kritičar radija i časopisa brojne prikaze, kritike i eseje. (m. m.)

VIOLONČELO

A.G.Matošu

Jutarnji okus kao siva sjeta

bljesak koncert i svijetlost

parfemi uze i pljesak

ponajmanje rajskog i muze

O Glazbo

U holu

Dvorima

Na travnjaku i u vrtu

A glazbenik i pjesnik

traži duhankesu i čibuk

Mokar vidikovac

za kantilenu možda

Noćne more

olovni dah

ostaju kao ...

prapotopski gmaz

Kaotičan dan

Bol bez smjene

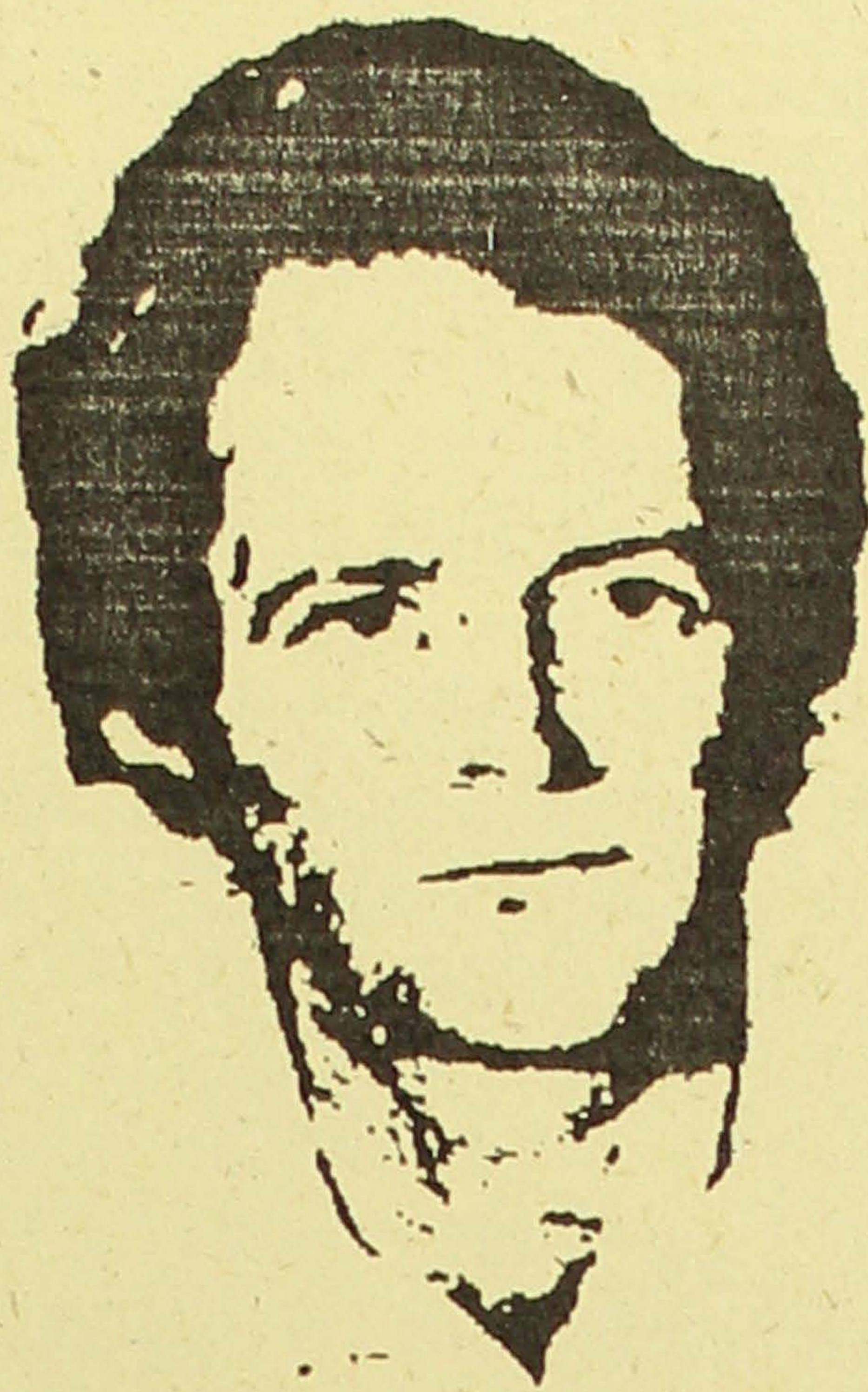
i morfija

A ipak blagost staze i ceste

svojim gudalom zatvorit će krug.

Koreografska večer Illésa Lackóa
Od koraka do plesa

U srijedu navečer je u Dječjem kazalištu pod naslovom „A lépéstól a táncig” (Od koraka do igre), održan jubilarni program u povodu dvadesetpetogodišnjice djelatnosti **Illésa Lackóa**, istaknutog plesača i koreografa. Illés Lackó je rođen u Padeju 25. X. 1956., kasnije prelazi u Suboticu gdje se uključuje u

Illés Lackó

rad KUD „Népkóra” kao glumac amater i plesač. Studirao je u Beogradu i Budimpešti. Pored razvijanja južnoslavenske i mađarske folkloristike, bavio se i sakupljačkim radom. Kao koreograf i šef ansambla radi poglavito u Vojvodini i u inozemstvu. (I. r.)

Rukovet 6-7/1994.

Ovih dana je iz tiska izišla treća ovogodišnja sveska „Rukoveti”, dvobroj 6-7/1994., koji donosi priloge petnaestak subotičkih i drugih autora. Na uvodnom mjestu **Sava Babić** pod naslovom „Granice iščezavaj u, zar ne?”, izlaže građu (marginalije) o recepciji **Bele Hamvaša**, istaknutog mađarskog mislioca, u srpskoj kulturi. **Marija Šimoković** ciklus od sedam pjesama posvećuje **Beli Hamvašu**. U bloku vezanom za djelo prerano preminulog pjesnika i multimedijalnog stvaratelja **Slavka Matkovića** objavljena je dulja pjesma „Grga Bajić I i II”; o Matkovićevom „Fotopalimsestu o Grgi Bajiću” piše **Petar Vukov**. Poezijom su zastupljeni **Matija Molcer** i **Lazar Francišković**. Prozni dio časopisa čine priloge **Stevana Valjića**, zatim japanskog pripovjedača **Rajunosuku Akutagava** (u prijevodu **Roberta Tilića**) i **Đorđe Kuburić**.

Feljtonski dio „Rukoveti” započinje tekstom **Milovana Mikovića** „Slike otvaranja” u simbolima predanja, koji je bio pročitao na Simpoziju posvećenom **Balintu Vujkovu** u okviru „Dužijance '94.”. **Stevan Mačković** piše o gradskim bibliotekarima **Miji Mandiću** i **Radetu Lungulovu**, **Mirko Grlica** o ljubavnim patnjama **Age Mamužića**, **Gabor Lalija** o šesnaest subotičkih šuma, **Mirko Grlica** u pregledu o „Premudrim lovcima” prezentira priloge za društvenu povijest Subotice, a **Robert Tilić** se u napisu „Četvrt veka ubijanja snova” osvrće na Woodstock '69 – Woodstock '94. Na kraju, iz pera nedavno preminulog novinara **Petra Krmpotića** „Rukovet” donosi napis o dječjim igrama u Ljutovu.

Časopis je ilustriran priložima **Roberta Tilića**, **Slavka Matkovića**, **Miroljuba Todorovića**, **Antala Dudaša**, te fotografijama **Augustina Jurige** i drugih aotura. (I. r.)

ŽIVOTOPIS
BALINTA VUJKOVA (VIII.)

1987.

Balint Vujkov je umro iznenada (23. IV.), u punom naponu stvaralačke snage. Dva-tri dana pred smrt još je sredivao rukopise za najnoviju zbirku narodnih pripovjedaka. Tako je u jednu sasvim novu svesku unio, odnosno na osnovu bilježaka obradio, a zatim načisto prepisao kraću priču duljine cca 1,3 stranice.

POSTHUMNO OBJAVLJENA DJELA BALINTA VUJKOVA

1988.

Drugi broj **Rukoveti** za 1988. godinu u cijelosti je posvećen životu, radu i književnom djelu **Balinta Vujkova**. Pored dvije dulje bunjevačke, dvanaest srpskih iz Mađarske i tri srpske narode pripovijetke iz Rumunjske, tiskan je ulomak iz romana „**Hajka po zatvorenom krugu**” koji je izlazio 1946. u dnevniku „**Hrvatska riječ**”, te zabranjen stoga što navodno nije dovoljno političan. Ostali priloge iz pera mr. **Josipa Buljovčića**, **Bele Durancija**, **Stjepana Filakovića**, **Lazara Merkovića**, **Milovana Mikovića** i **Ivana Pančića** tretiraju pojedine segmente u stvaralaštvu **B. Vujkova**.

Novosadski „**Forum**” tiska knjigu **Az aranyhajú testvérek, Bunyevác népmesék** (Dica zlatne kose, Bunjevačke narodne pripovijetke). Ona na 174 strane velikog formata sadrži 23 hrvatske narodne pripovijetke u prijevodu 9 najistaknutijih vojvođanskih mađarskih pjesnika i prevoditelja. Izbor je izvršio i pogovor napisao etnolog i književnik dr. **Károly Jung**. Prilikom promocije ove knjige na Sentelekijevim danima u Sivcu 3. prosinca 1988. izvedena je hrvatska narodna pripovijetka iz Mađarske **Mátyás aranya** (Matijino zlato). Priču je dramaturgizirala profesorica mađarskog jezika i književnosti **Erika Kovács**, a izveli su je učenici Osnovne škole „**Ivo Lola Ribar**” iz Subotice.

1990.

Budimpešta, NR Mađarska: Tamošnji izdavač **Tankönyvkiadó** (Skolska knjiga) objavio je knjigu hrvatskih (180 priča) i srpskih (10) narodnih pripovjedaka pod naslovom **Zlatni prag**, koje je u Mađarskoj sakupio i obradio **Balint Vujkov**. Rukopise za ovu knjigu pripremio je subotički književnik **Lazar Merković**, uredio ju je **Zivko Mandić** iz Budimpešte, inače poznati sakupljač šokačkih narodnih priča. Predgovor je napisao književnik **Stipan Filaković** iz Pečuha. Knjiga ima 370 strana.

1990.

NIO „Subotičke novine” su u ediciji „**Osvit**” objavile **Mrsne pripovjetke**, knjigu koju čini 188 bunjevačkih erotičkih narodnih pripovjedaka koje je sakupio i obradio **Balint Vujkov**. U njoj nema uobičajenih bilježaka o kazivačima. Naime, poštujući izričitu želju pripovjedača, sakupljač i obrađivač ih nije potpisivao.

1991.

Literarna sekcija KUD „**Bunjevačko kolo**” organizirala je 18. travnja 1991. u svečanoj sali Gradske biblioteke u Subotici promociju knjige **Zlatni prag** **Balinta Vujkova** **Dide**, književnika, sakupljača bunjevačkih hrvatskih narodnih pripovjedaka. O knjizi su govorili književnici **Lazar Merković**, **Ivan Pančić** i **Vojislav Sekelj**. Citani su ulomci iz narodnih pripovjedaka, a upriličena je izložba djela **B. Vujkova**.

1992.

Za **Veliko prelo** u **Baji** pripremljen je mali izbor iz književnosti bunjevačkih **Hrvata Lipe riči**. Među narodnim pripovjetkama nalaze se i dvije koje je sakupio i obradio **Balint Vujkov**.

1994.

Sekcija Društva hrvatskih književnika i Hrvatskog centra PEN-a za proučavanje književnosti u hrvatskom iseljentištvu u Zagrebu, u svom novom glasilu „**Korabljica**” (Prinosi za povijest književnosti u Hrvata), tiskala je izbor iz književnosti bunjevačkih **Hrvata - Lipe riči**. Uz dvije bunjevačke pripovjetke nalazi se i bio-bibliografska bilješka o njihovom sakupljaču i obrađivaču **B. Vujkovu**. Pripremio: **Lazar Merković** (kraj)

Protestno okupljanje zemljoradnika Srbije

Protestni skup će se održati 12. XII. 1994. godine u Beogradu u 12 sati

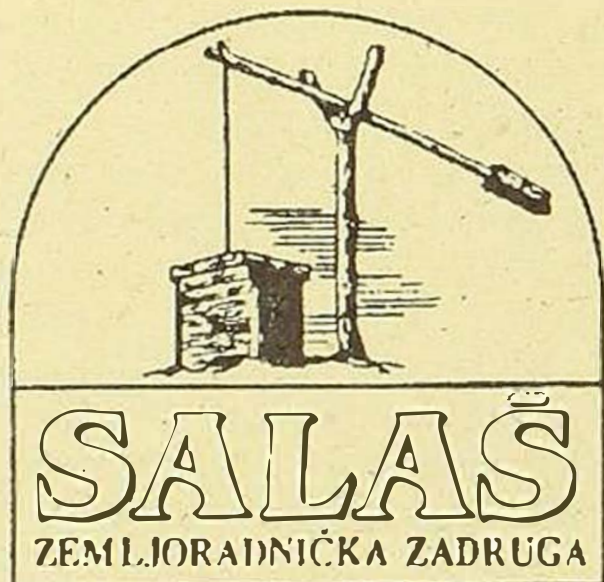
Nagomilani a nerešeni problemi, koji pritišću zemljoradnike, su postali u toj meri nesnosni, da je zemljoradnik prinuđen svoje nezadovoljstvo iskazati, za njega ni malo svojstvenim načinom, protestnim skupom. Okupljali su se zemljoradnici i do sada, da bi iskazali svoje nezadovoljstvo prema onima koji su ga gurali u propast. Svi ti protesti su bili više lokalnog karaktera, ali pošto lokalne vlasti ili oni koji predstavljaju vlast, nemaju baš nikakve mogućnosti da pomognu, zemljoradnik mora na ovaj način u Beograd, jer sve je u Beogradu.

NSZV - Opštinski klub Subotica

MOLITVA

Moliti kišu da padne na sime tvoje
 Dal' prašinu će skinut sa duše moje
 Ja stojim sam
 Ti, zvezde nisi,
 Misli lutaju nad oblakom
 Dok ja molim,
 I tebe
 I kišu
 Žito da rodi na zemlji ovoj

Ivica Čović

Kad ti vidiš cimer od Kasine
 siti se kujne bunjevačke.

Ponedjeljak: – soparna čorba,
 – nacilo krumpir,
 – slanina iz prisolja
Utarak: – gra s lakumićima
Srida: – pača
Četvrtak: – buraga
Petak: – riha

Svako veče možete poručiti gilice,
 pohovanu šničlu, čevape
NAZDRAVLJE!

Restoran se nalazi u
KUD „BUNJEVAČKO KOLO“
 Preradovićeve 4.

Radi od 18 do 24 sata.

Restoran se prima organizacije
 svatova, proslava i poslovni ručkova.

Telefon: 30-136.

Navodnjavanje kao faktor razvoja poljoprivrede

Završetkom izgradnje prve faze podsistema Tisa – Palić stvoreni su tehnički preduslovi za intenzivni razvoj poljoprivrede našeg kraja. Hoće li biti iskorišteni?

O dovodjenju vode iz Tise do Palića mnogo se pisalo i govorilo u proteklih deset godina koliko je izgradnja trajala. Sada kada su radovi gotovi, postavlja se pitanje da li je osvežavanje palićke vode i stvaranje tehničkih preduslova za navodnjavanje 25.000 hektara zemljišta vredno investicije reda veličine 40 miliona DEM, koliko je sve to koštalo, i da li će i ovaj kanal sa akumulacijom kod Velebita i svim pratećim objektima doživeti sudbinu osnovne kanalske mreže Hidrosistema Dunav-Tisa Dunav, čija iskorišćenost ne premašuje 5%.

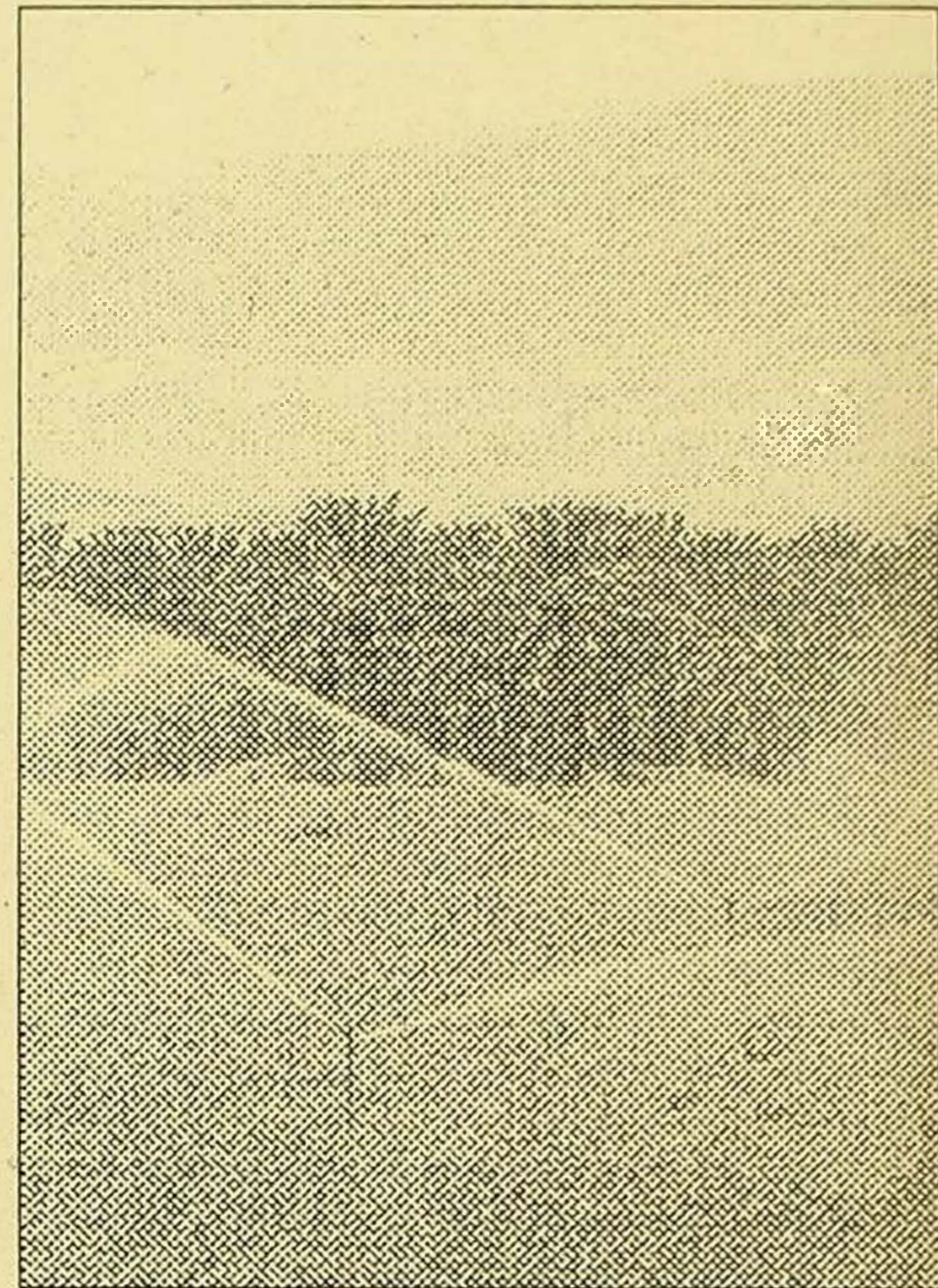
Tim pre, što je činjenica da je finansijski položaj poljoprivrede izuzetno nepovoljan i da se iz godine u godinu pogoršava. A bez finansijske konsolidacije poljoprivrede teško je govoriti i o navodnjavanju kao faktoru njenog razvoja, iz prostog razloga što je razvoj navodnjavanja uslovljen i finansijskom sposobnošću same poljoprivrede. Stoga je neophodno da se u rasplitanju ovog „vrzinog kola“ pored države i banaka uključe i ostali činioци agrokompleksa, kao i drugi privredni subjekti zainteresovani za njegov razvoj.

Pri tom, treba imati na umu da se investiranje u navodnjavanje isplati samo pod uslovom da se prihvati koncept koji se zasniva na već utvrđenim i više puta ponovljenim načelima da navodnjavanje ne treba uvoditi u postojeću biljnu proizvodnju, već poljoprivredna proizvodnja u celini treba da ide u susret navodnjavanju. Navodnjavanje omogućuje i zahteva promene u načinu obrade zemlje, u rokovima i normativima setve, u ishrani i zaštiti biljaka, u plodoredu i plodosmeni, u organizaciji rada i proizvodnji. Često je ključni činilac za uvođenje novih poljoprivrednih kultura, što može uzrokovati dalekosežne posledice u načinu života i organizaciji ljudi u nekom kraju.

Navodnjavanje se mora razvijati kao integralna tehničko-tehnološka mera od značaja za unapređivanje ne samo primarne proizvodnje, već i preradivačke delatnosti i prometa u agroindustrijskom kompleksu u celini.

Na ovoj osnovi mogao bi se ostvariti za nas novi način proizvodnje koji se u svetu označava kao poljoprivreda sa navodnjavanjem (agricultura irrigua). Ovaj razvojni pravac u poljoprivredi pretpostavlja uvođenje ne samo optimalne i savremene tehnologije zasnovane na stalnoj primeni navodnjavanja, već i usklađivanje razvojnog programa sa tržišnim potrebama.

Možda je ovaj poslednji segment u nestabilnim uslovima privredivanja poput naših i

najteže definisati. Medutim dosta je okolnosti koje idu na ruku intenziviranju navodnjavanja. Počev od prirodnih preduslova poput zemljišta visokog boniteta i klimatskih prilika, do proizvoda visoke tehnologije u koje spadaju potpuno automaizovani uređaji za navodnjavanje, a proizvode se u našem gradu. Doda li se tome i relativna predimenzioniranost preradivačkih kapaciteta prehrambene industrije za postojeći nivo proizvodnje sirovina, rezultat je sasvim dovoljno razloga da se ne stane već na prvom koraku ka uvođenju navodnjavanja kao okosnice razvoja čitavog kraja.

Dragan Vidaković, dipl. ing.

Žackalo iz „Poljoprivrednika“ za poljoprivrednike

Pitali jednog penzionera:

– Od čega je onaj vaš kolega iz komšiluka umro?
 – Bolje pitajte od čega je živio!

Blago vama, vi ste bezbedni - kaže jedan prosijak penzioneru časkajući zajedno u parku na klupi.

– U pravu si. Sad smo kolege kad nema za šta kuće da nas ujede.

Mladi lekar kori svog pacijenta:

– Ja vas već šest nedelja lečim od žutice, a vi mi tek sada kažete da ste poreklom Kinezi!

Kod nas u selu nepismenost nije više problem?

– Kako to?
 – Lepo, sada se svima isto piše!

– I kod nas na selu ima sve više nudista!

– Pa naravno, svi se bore za goli život!

Izbor junadi za tov

Lepo oblikovano telo pogodno za tov

Proizvodnja mesa u velikoj meri zavisi od izbora životinja za tov. Zbog toga je veoma važno da se odaberu grla koja će za što kraće vreme ostvariti očekivani prirast. Prilikom izbora životinja za tov je poželjno pridržavati se nekoliko pravila. Pre svega, svaki proizvođač mesa treba da se opredeli za neku od tovnih rasa goveda. Razlikuju se dve grupe tovnih pasmina – britanske i francuske. Od britanskih rasa najpoznatije su: hederford, Aberdin Angus i Šorthorn, a od francuskih Šarole i limuzin. Za tov se, međutim, mogu koristiti simentalska pasmina, kao i domaće šareno goveče u tipu simentalca.

Izbor prema poreklu je neophodan, jer i u okviru jedne rase sve životinje nemaju iste tovnosti i klanične osobine. Zato se preporučuje da se za tov biraju telad dobijena od bikova koji su se u testu pokazali kao dobri prenosio- ci takvih osobina na potomstvo.

Za tov se uglavnom koriste muška grla. Ovo je veoma važno, jer postoje znatne razli- ke u tovu i klaničnim osobinama između muških i ženskih životinja. Muške životinje obično ostvaruju bolji prirast i daju kvalitet- nije partije mesa. Treba izbegavati kastraciju mladih bikova.

Starost životinja, takode u mnogome utiče na krajnji rezultat tova. Ako se tov od- vija na pašnjaku, životinje ne bi trebalo da budu mlade od sedam do osam meseci, jer tek u tom dobu mogu da koriste veće količine sočne kabaste hrane, odnosno pašu.

Kada se ne raspolaže sa dovoljno podata- ka o poreklu životinje, pristupa se izboru grla prema fenotipu, odnosno prema spolnjem izgledu životinja.

Za tov se odabiraju telad sa kraćom gla- vom, širokom u čeonom delu. Vrat treba da je srednje dužine, a trup dobro razvijen u dubinu i dužinu, s lepo izraženim šunkama. Leđa ži- votinje pogodne za tov, treba da su dugačka, ravna s dobro razvijenim mišićima. Butovi i plečke, takode, treba da imaju izražene mišiće. Noge su kraće, čvrstih kostiju. Životinje su blagog i mir- nog temperamenta.

Životinje s velikom glavom, sa slabo izraženim širinama, visokonoge, živahne, nervozne treba izbegavati prilikom izbora za tov, jer ne stvaraju odgovarajući prirast, a utroše više hrane za kilogram prirasta.

Dipl. inž. Predrag Prodanović
„Poljoprivrednik” br. 1992.

Ćurke i njihovo meso

Jeftino i dobro

Ćureće meso je pogodno za savremenu dijetalnu ishranu

Ćurke su poznate među životinjama kao najbolji i najveći proizvođači najkvalitetnijeg mesa. Posebni značaj ćurećeg mesa ogleda se

u tome što ono, u odnosu na meso ostalih domaćih životinja, sadrži veliki procenat be- lančevina, prosečno 30-40%. Međutim, nije toliko bitno koliko belančevina sadrži, već je naročito važan njegov kvalitet. Ćureće meso sadrži sve esencijalne aminokiseline koje su potrebne čovekovom organizmu. Pored toga ćureće meso sadrži veliki procenat vitamina B, a mali procenat holesterola, zbog čega je veoma pogodno za savremenu dijetalnu ishranu.

Ćurke ne zahtevaju neke posebne uslove gajenja. Poznate su kao skromne životinje. Gaje se slično kao i kokoške, sem što zahte- vaju više hrane koja sadrži belančevine, uglavnom životinjskog porekla. Lako se pri- lagodi ishrani na paši, tako da je ishrana rela- tivno jeftina.

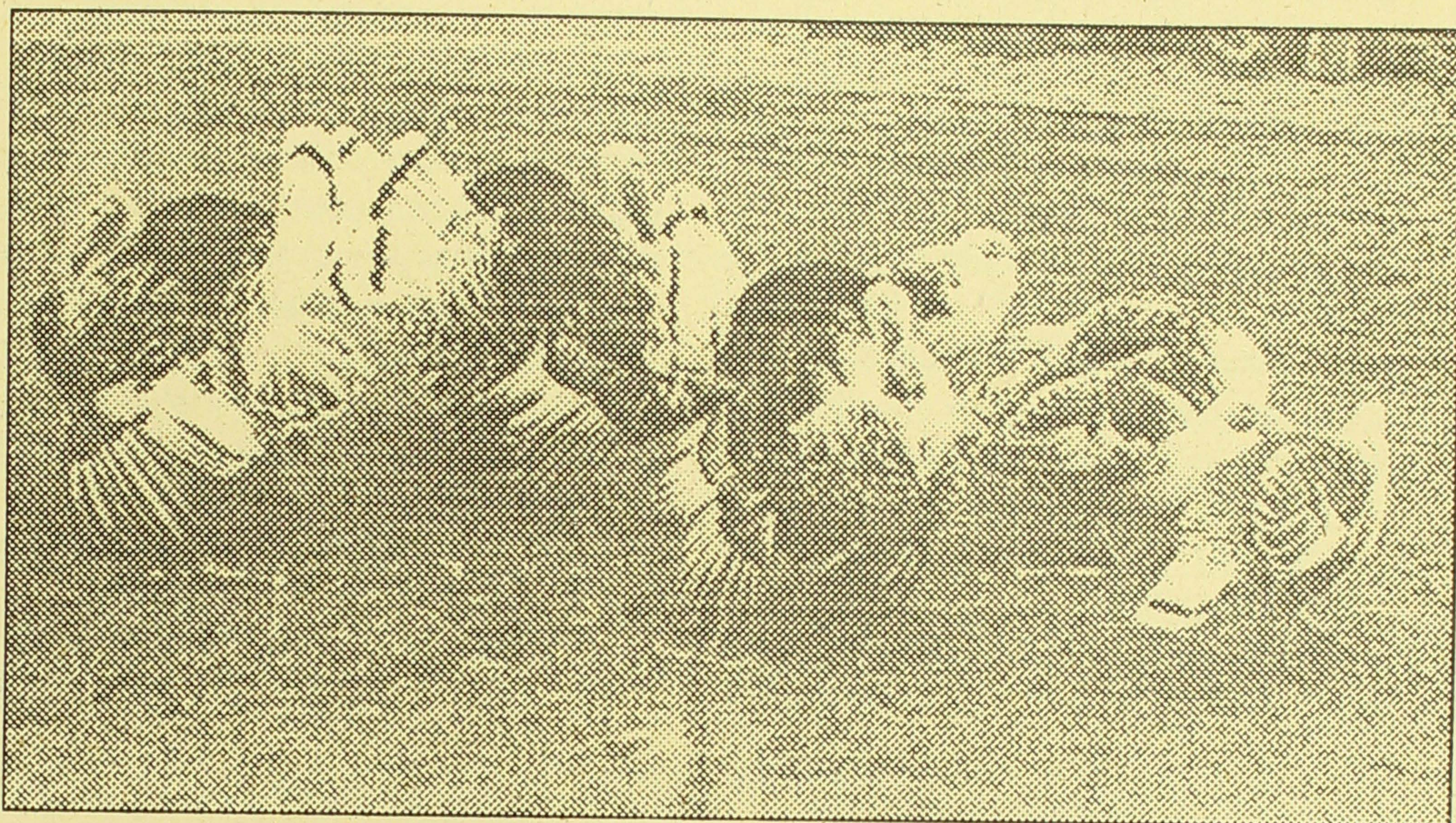
Ako se ćurići legu prirodnim načinom, onda se pod ćurku obično stavlja 15 kom.

8 cm. po grlu, od 8 do 16 nedelja oko 16 cm. po grlu, a posle toga do kraja odgajivanja 20 cm. po grlu.

Voda je za ćurke od posebnog značaja i treba stalno da im je dostupna. Ona je na- ročito značajna u prvim danima života. Od prvog dana, pa do kraja dva meseca računa se oko 3 cm. pojidbenog prostora po grlu, a kasnije 4 do 5 cm. po grlu.

Pošto su ćurići jako osetljivi na sunce, mora im se obezbediti hladovina.

Ishrana podmlatka ćuraka u objektima bez ispusta, mora da bude veoma kvalitetna, ćurići se hrane po volji, a moraju se koristiti kompletne smeše. Ukoliko se ćurići ispuštaju na pašu, u početku im se daje ista smeša, sve dok se ne naviknu na pašu. Kasnije se smeša postepeno zamenjuje zrnastom smešom (ku- kuruz, ječam, sirak, suncokret i slično). Na paši, osim krava, ćurke nalaze i dovoljno raz-

jaja, a ako se upotrebljava kvočka – kokoška – pod nju se stavlja 9-11 kom. ćurećijih jaja. Ćurka leži na jajima prosečno 28 dana. Za nasad treba uzimati jaja stara 7 dana, a naj- starija od 14 dana. U odgajivanju podmlatka ćuraka najkritičniji period je dok im ne izbiju bobice po golim delovima tela (glavi i vratu), a to biva u uzrastu od 7-9 nedelja. Kada se probobaju, ćurići postaju otporni. U prvim danima života ćurića, posebnu pažnju treba posvetiti temperaturi. Prvih nekoliko dana temperatura ispod veštačke kvočke treba da je 36-38° C. S porastom ćurića temperatura se postepeno smanjuje, obično oko 3° C ne- deljno, tako da do kraja šest nedelja spadne na 21° C, kada se obično i prekida zagrevanje. Ćurići su osetljivi i na vlagu. Zato je potrebno da je prostirka uvek suva. Najbolja prostirka je drvena šuška (pilovina, strugotina od drveta).

Za uspešno odgajivanje ćurića takode je važno da se obezbedi odgovarajuća hrana bogata belančevinama (oko 26 do 28%), kao i dovoljno hranidbenog prostora. Isto to važi i za prostor na pojilicama. Hranidbeni pro- stor za ćuriće od osam nedelja računa se oko

nih insekata koje vrlo rado jedu i koji su za njih odlična hrana.

Ćurke se uglavnom gaje radi mesa. No, gaje se i radi dobijanja jaja.

Ćurka počinje sa nošenjem krajem 32. ili početkom 33. nedelje.

Domaća ćurka vodi poreklo od divlje (Meleagris gallopavo), koja je rasprostranje- na jedino u Americi, gde kao divlja i danas živi. Do otkrića Amerike drugi kontinenti ni- su imali ni divljih ni pitomih ćuraka. U 16. veku tj. 1520 god. je prenešena u Evropu, i to najpre u Španiju. Divlja ćurka teži 3-4 kg., a divlji ćuran 4-5 kg. Meso mladunaca je uku- sno i belo, a matorih grublje i tamnije.

Najpoznatije rase kod nas su: domaća, bronzasta i bela holandska ćurka. Rase ćura- ka sve više potiskuju linijski hibridi, koji se odlikuju mnogo boljim i bržim prirastom, boljim kvalitetom mesa, boljom isko- rišćenošću hrane i pogodnošću za najinten- zivniji način gajenja.

Literatura: „Mala poljoprivredna biblioteka”
(na.vi.)

POLJOPRIVREDNA APOTEKA

„AGROSU” STARI ŽEDNIK 11

POŠTOVANI ZEMLJORADNICI

I ZEMLJOPOSEDNICI!

Sa zadovoljstvom Vas obaveštavamo da je u Starom Žedniku, Žarka Zrenjanina 11, počela sa radom Poljoprivredna apoteka „AGROSU”.

Uz ovo pozivamo Vas da nas posetite, bez obaveze kupovine. Uverite se u kvalitet robe koju Vam nudimo.

Kod nas se možete snabdeti sa:

- sredstvima za zaštitu bilja,
- mineralnim đubrivima,
- semenskom robom,
- koncentratima,
- dodacima stočnoj hrani,
- kućnom hemijom

robom koja Vam treba, a mi smo u mo- gućnosti da je za Vas obezbedimo.

Subotom dajemo savete o zaštiti bilja.

Radno vreme:

radnim danima od 7 – 16,

a subotom od 7 – 13 časova.

Želimo Vam uspešno okončanje

PAO X EPU

SUBOTIČKI POSLOVNI

INFORMATOR

24000 SUBOTICA, Trg Slobode 2/1

Telefon: (024) 21-009

Istorijski pregled razvoja hortikulture Vrtovi starog veka

Prvi vrtovi u Rimu u starom veku nastali su isključivo kao posledica potreba za proizvodnjom povrća i voća. To su bili najpre povrtnjaci, voćnjaci (naročito maslinjaci) i vinogradi oko kojih se tokom vremena podižu razne vrste drveća, u prvom redu čempresi, pinjol, platani i lovori. Ovo se najpre čini radi obezbeđenja senke i stvaranja prijatnije sredine za rad, a znatno docnije sadnjom stabala u živopisne grupe i iz dekorativnih razloga.

Rimski vrt poznijeg doba je obično bio ograđen živom ogradom od okresanih žbunastih biljaka a ukoliko se u njemu nalaze i manji objekti (paviljoni) oni se prekrivaju puzavim biljkama. Vrtovi su najpre bili samo privatni - njih podižu patriciji i vladari oko svojih kuća u okolini gradova. Ove kuće su se nazivale vila suburbana i služe za obavljanje poljoprivrednih delatnosti, i za odmor i razonodu za vreme toplih letnjih dana. Kuće u gradu koje služe za stanovanje su se nazivale vila urbana. Ako se kuća nalazila na imanju koje je služilo za proizvodnju povrća tada se nazivala vila rustica, a ako se odgajalo voće onda vila fructaria.

Za dalji razvoj veštine podizanja vrtova kao zelenih površina u Rimu posebne zasluge

je imao Lukul, koji je iz svojih pohoda u daleke zemlje donosio u Rim egzotične biljne vrste. On je, između ostalog, prvi doneo višnju u Rim i stvorio prvi javni park, koji se sastojao od nekoliko odvojenih vrtova a nalazio se na Monte Pinčio. Docnije su podizani i drugi javni vrtovi. Cezar je tako predao u vlasništvo naroda parkove Pompeje. Među ovim vrtovima se isticao vrt, kojeg je podigao Neron u centru Rima i predao ga patricijima na upotrebu. Poznati su bili i vrtovi imperatora Adrijana u okolini Rima, koje je podigao u slavu svojih putovanja.

Posle propadanja Grčke mnogi poznati spomenici i skulpture prenešeni su u Rim i postavljani u vrtove, koji tako postaju po ugledu na vrtove Grka, vrtovi-muzeji.

Rimski vrtovi poznije epohe odlikuju se bogatstvom u pogledu broja vrsta cveća, delovi vrtova u kojima se nalaze peretežno cvetne biljne vrste nazivaju se rozariumima. U ovim vrtovima se nalaze vodoskoci, baseni, ribnjaci pa i čitava jezera, a takođe i razne skulpture i manji građevinski objekti – paviljoni.

Rimljani su prvi počeli pri podizanju vrtova primenjivati kresanje, tj. oblićvanje kruna drveća. Oni su stvorili veštinu oblikovanja kruna drveća u razne oblike – životinja, ljudi i dr. Ta veština se naziva „topiarstvo”.

Kolike je razmere podizanje vrtova u naseljima rimske države starog veka dostiglo

vidi se i iz pojave da i najpoznatiji umovi toga vremena (Vergilije, Katon...) u svojim radovima se dotiču kalemljenju voćaka načinu iskopavanja stabala drveća i njihovog presađivanja sa busenom, zatim tehnike sadnje drveća i žbunja itd.

Pri podizanju zelenih površina Rimljani su nastojali da što bolje iskoriste prirodan reljef i obezbede pogled na okolne pejzaže. Plinije je u svojoj „Historia naturalis” isticao: „Veština podizanja vrtova trebalo bi u svakom slučaju da se saobrazi prirodi zemljišta, karakteru sredine i svojstvima klime”. Površine parkova pravilnim storama bile su podeljene na pravilne geometrijske delova, što znači da su u kompozicionom pogledu imale sve osobine parka klasičnog stila.

Rimljani su u ovoj oblasti ostvarili velika dostignuća, koja su ostavila duboke tragove na dalji razvoj i širenje veštine podizanja zelenih površina u naseljima. Sa širenjem rimske imperije i njenog političkog i kulturnog uticaja širila su se i znanja iz ove oblasti. Međutim, propadanje ove moćne države i velike seobe naroda koje su zatim usledile, izazvalo je naglo opadanje interesovanja u najvećem delu civilizovane Evrope za ovu oblast delatnosti.

Ružica Pisanić, dipl. ing. hortikulture

Pčelinjak u prosincu Rezerva hrane – uvjet za dobro zimovanje

– Tijekom ovog meseca treba kontrolirati leta, rezervu hrane, pčelinjaku obezbijediti potpuni mir, a za vrijeme sunčanih dana osmatrati let pčela i paziti na pojavu proljeva.

Kad zahladi i temperatura se spusti na nulu, pčelinje zajednice formiraju zimsko klube. Čini se da je život u pčelinjaku zamro. Ali ovo je samo varka. U prvoj polovici zime, dok se još nije pojavilo novo leglo, pčelinja zajednica se nalazi u relativnom miru, zbijena u zimsko klube. Pčele u klubetu ne miruju, prave pokrete koji obezbjeđuju potrebnu toplotu i odgovarajuću vlažnost zraka. U sredini zimskog pčelinjeg klupka nalazi se jedan toplotni centar, ograničene površine, sa stalnom temperaturom od 20-32 C, dok je u ostalim dijelovima prosječna temperatura oko 21-22 C, a samo u nekim slučajevima može spasti do 11 stupnjeva. Formiranjem klubeta povećava se utrošak rezervne hrane. Na pčelinjaku zaštićenom od jakih vjetrova i uznemiravanja, pčele će u prosincu utrošiti neznatne količine hrane.

x Pošto je pravilno uzimio pčelinje zajednice i poduzeo sve potrebne mjere za njihovo uspješno zimovanje, pčelar treba s vremena na vrijeme obići pčelinjak da bi odstranio eventualne nezgode.

x U ovo doba godine pčelinje zajednice su izložene dvijema opasnostima: da utroše med preko kojeg održavaju vezu s ostalim rezervama hrane i da rezerva hrane s kojom raspolazu nije dobre kvalitete (medljikovac, med od sokova voća, ukišeljani med). U oba slučaja uginuće cijele ili dijela zajednice je neminovno.

x Ozbiljna opasnost za opstanak pčela je njihovo uznemiravanje i raspuštanje pčelinjeg zimskog klubeta, koje može nastati potresom košnice izazvanim od ljudi, životinja, miševa u gnijezdu, niskih grana drveća.

x Iskustvo pokazuje da je svim zajednicama, čak i onim koja imaju dobru zimnicu, prvih dana prosinca poželjno dati po jednu pogaču čvrste šećerne hrane. Ovo prihranjivanje poboljšava i kvalitetu zimnice. Pogača se stavlja na gornji dio ramova, ne kvari se i lako se topi. Pčele ih radije uzimaju nego med u saću. Dodavanjem čvrste hrane u ovo doba godine izbjeći će se i proljev pčela.

x Najbolje je da se čvrsta hrana doda u vrijeme toplijeg dana, bez vjetrova, kada se pčele pojavljuju na letima košnica. Ako se ne iskoristi takav dan, čvrsta hrana može se dodati i kad je temperatura zraka nešto niža. Ovo treba uraditi brzo i pažljivo.

x Krajem ovog meseca pčelinjak je ponekad zavijan snijegom.

Ako iz bilo kojeg razloga pčelar nije u mogućnosti košnice očistiti od snijega, zbog toga ne treba brinuti. Pčelama se neće ništa desiti. Pčelama u klubetu je dovoljno i onoli-

ko zraka koliko dopire kroz izolacioni materijal pokrivača u košnici.

x Zbog većih sniježnih nanosa, leta treba povremeno pregledati i u slučaju potrebe pažljivo ih očistiti od snijega, leda i mrtvih pčela. Tom prilikom treba strogo voditi računa da ne dođe do potresa ili pomjeranja košnica, da pčele ne bi spale s klubeta na podnjaču i tamo uginule. Snijeg s krova košnica ne treba skidati, jer bi se time pčele samo uznemiravale, a on je inače dobar izolator toplote.

x Povremeno treba pregledati zimuju li pčelinje zajednice normalno, a to se poznaje po zvuku koji dopire od zujanja pčela. Ravnomjeran i tih zvuk, znak je da zajednica normalno prezimljava. Ovaj zvuk najbolje će se provjeriti ako se uzme gumeno crijevo i jedan kraj stavi na leto a drugi na uho. Nenormalno stanje u košnici zapaža se i bez crijeva za osluškivanje, jer je zujanje mnogo jače i čuje se ponekad na odstojanju metar i više od košnice. Ako pčele gladuju, onda im je zujanje oštro, ali vrlo tiho i čuje se skoro u svakom dijelu košnice. To je znak da se klube razrijedilo zbog traženja hrane, a nema dovoljno snage koncentrirati se i preseliti na drugi kraj košnice gdje se nalazi stanovita količina hrane.

x Preko zime pčelar treba popraviti staru i pripremiti novu inventuru, pripremiti dostatan broj užičenih ramova, posjećivati stručna predavanja i proučavati stručnu literaturu.

Ante Zomborčević

Vojvodanski studenti
u Zagrebu pokrenuli svoj list

„KM – press“ za privremene uvjete

Pred nepunih mjesec dana (11. studenoga) među vojvodanskim studentima na Sveučilištu u Zagrebu, okupljenih oko Zavičajnog kluba bačkih Hrvata "Kolo mladeži", pojavio se prvi broj „KM – pressa“. Ovaj list-informator obraduje teme neposredno vezane za život studenata koji su se privremeno našli van zavičaja.

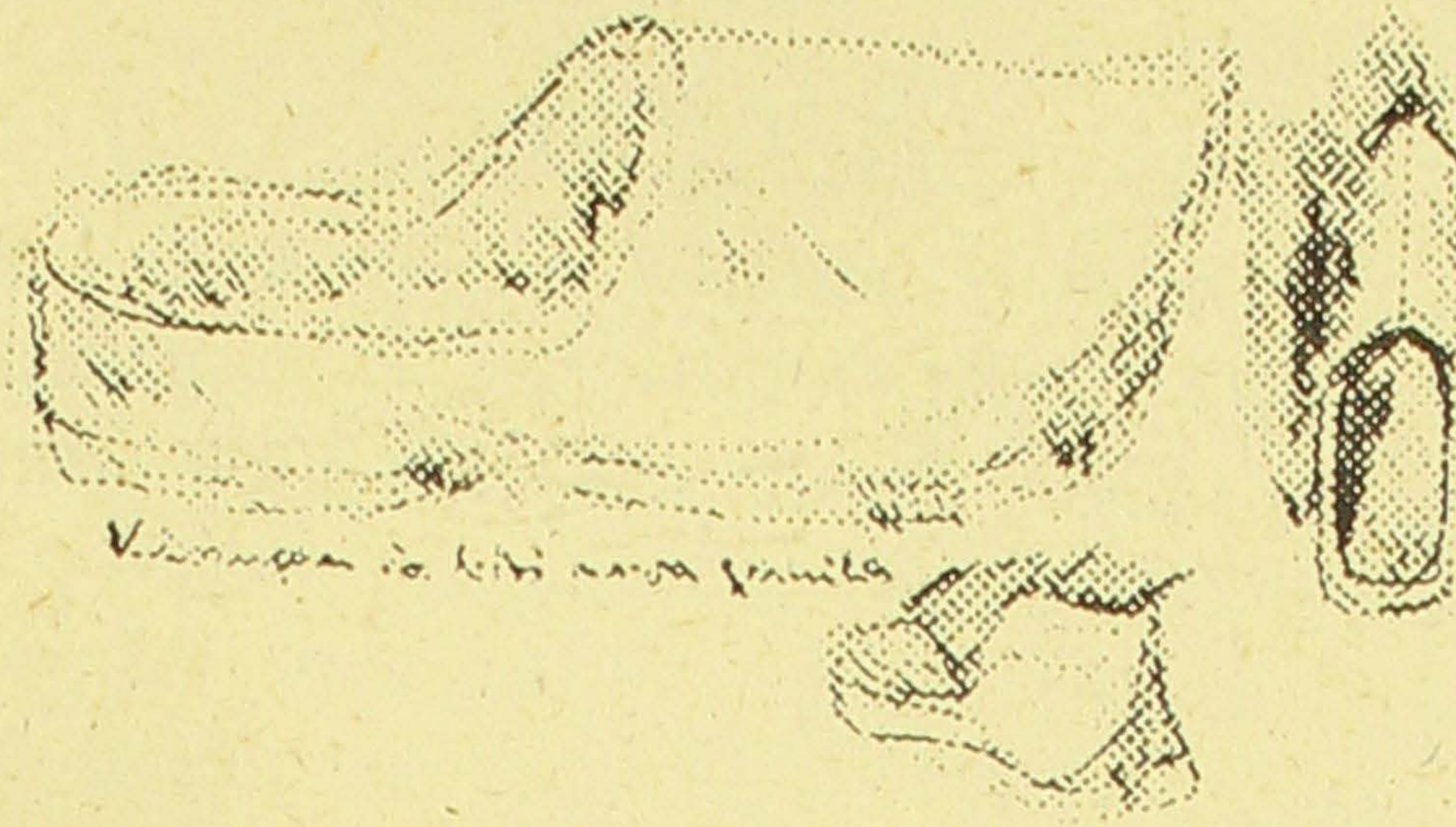
List izlazi tjedno (svakog petka), a uređuju ga Tihana Gabrić i Petar Vuković.

Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadorđev put 1
telefon (danonoćno): 024/51-514
- Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici „Mariška“)
telefon (danonoćno): 024/762-024
- Palić, Joó Lajos 18 (u cvjećarnici „Orchidea“)
telefon: 024/752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7
telefon (danonoćno): 024/792-202
- Novi Kneževac, Maršala Tita 16

ZORO

Vrime je tako nikako kilavo. Nit je zima, nit vrućina. Nika dosadna ladnoća se uvlači u rukave i nogavice. Tijo sam ići pogledat ditelnu, jel mišovi su ove jeseni opasni. Žderu sve do čeg dođu. Bo'em prosti, gori su skoro i od dr'avni financa. Kako je vrime, taki sam i ja. Ri'ijo sam leć na rekamen i zjalit malo u televizor. Vamo, jo' mi ne mo' izać iz glave povećanje takse za prilaz u Ma-d'arsku. Pa ljudi bo'ji dokleg će tako? Em nas muzu, em akaju, a sad jo' oće i ko'u sa leđa da nam oderu. Ove smutnje s televizora stalno kukaju na nepravdne i ničim izazvane sankcije. (Ta, nije očin! Ko da je cio svit blendav.) A čime je ovaj narod izazvao državu da ga tako kara taksama? Ta još kad je onaj niki carinski glavonja izjavio da nije važno što to nije po ustavu i zakonu, već je važno to što donosi profit, što bi kazli asnu, al samo onim prdonjama koji debelo lafuju državni jasala. Tako, pomalo bisan, pomalo nikaki, zjalim u televizor, kad tamo niki film, baš počima. Piše naslov: "Zoro". Hajd, reko sam sebi da se malo iskopčam, pa da gledam film. I stvarno je bilo šta vidit i uživati, al ništa da se smirim, još sam se više uzangirijo na ove nepravde koje nas pogađaju. Deklem, taj Zoro, momčina i po, a i vranca

što je imo, svaka mu čast. Na tom bi grijota bilo plašit kuražne. Taj momak, mislim Zoro, stvarno je zavridijo da dodě na film. Kako je samo voštijo milicaje, a zalago se za ukidanje takse, al što je najvažnije, i uspijo je ukinut taksu. Ta valjda je i kadgod bilo glupavi političara koji nisu znali gazdovat, pa su učarali taksu svom narodu. Milicaji su tu da čuvaju te "taksiste" jel na koncu i oni otaleg dobijaju platu. Čisto sam uživo dok sam gledao, kako jedan momak na dobrom konju pobeđuje nepravdu i pljačku.

Samo što se film svršijo, jevo ti Paje.

-- Fajnis, jesil gledao? upači prstom u televizor. -- Vidiš kako se ljudi mogu oslobodit takse! Malo potprašit debeloguze foteljaše, pa da vidiš. E moj Grga. Kadgod je bilo momaka koji su imali zube pokazt tiranima! Šta je smišno? Šta se smiješ ko lud na brašno?

-- Ta nije smišno, već žalosno. Znaš upravo sam tebe zamislijo ko onog Zorova! Čisto te ko gledam. Ti, Pajo, jašiš na tvom čilašu Gidranju, dvoparoške vile ti u rukama a onaj masni šešir na glavi, opaklija priko ramena. Dodeš prid skupštinu, Gidranj kopa nogom po flasteru, a ti mašeš vilama i izazivaš političare na dvoboj. Obezbedenje se valja od smija i ufriško je hitna pomoć. Ti na Gidranju ulaziš u skupštinu, političari priblidili, poplašeni, mire poziciju i opoziciju i raspoziciju, pa potpisivaju novi mandman o ukidanju svi taksa.

-- Blendo ostaje blendo -- okrene se Pajo i ode brez "zbogom".

Grga

ČITANJE KATALOGA

U katalozima marke su poredane po redoslijedu izdanja. Najčešće, skoro uvijek, obilježene su arapskim brojevima. Rimskim brojevima se izuzetno obilježavaju marke, kada ne iziskuju redov-

ne kataloške brojeve, ali ih ipak treba uvrstiti u zbirke preteče neke marke, prinudno povećavanje vrijednosti marke i sl. Isto se može primijeniti i kod prekatalogizacije maraka kada se ukaže potreba da se neko izdanje uvrsti u već dotada ustaljeni red, pa se koriste rimski brojevi. U našem nacionalnom katalogu koji izdaje „Jugomarka“ najčešći izrazi i skraćenice su:

- R.I. – redovno izdanje
- P.I. – prigodno izdanje
- Z.I.N./ZIN/ – zavod za izradu novčanica
- P.K. – kredasti papir

- P.Ob. – običan papir
- Z.Č. – češljasto zupčanje
- Z.L. – linijsko zupčanje
- Z.O. – okvirno zupčanje
- * – nežigosana sa falcom
- ** – nežigosana bez falca
- O – žigosana marka
- – nezupčana marka
- PD – prvi dan
- FDC – koverat prvog dana
- P.T. – prodajni tabak /100, 50, 25, 9, 8)
- Wz – vodoznak
- ☒ – četverac
- ☒☒ – na pismu

Pored ovih oznaka ili skraćenica, najčešće se pored kataloškog broja daje i točan datum izdavanja marke, broj tiskanih primjeraka (u posljednje vrijeme uopće se ne objavljuje naklada maraka).

I na kraju, ukoliko su povučene iz optičaja daje se datum do kada su marke važile u redovnom poštanskom prometu.

S obzirom da se katalogi izdaju jednom godišnje (najčešće u jesen) poznati svjetski katalogi izdaju *datatke* (Nachtrag) svakog

mjeseca o novim izdanjima, a „Jugomarka“ uglavnom izda jednom godišnje dopunu izdanja koja su u međuvremenu izišla, odnosno nove kataloške cijene jer je došlo do izmjena u ponudi i potražnji maraka na tržištu. S obzirom da razni katalogi ipak imaju različit pristup katalogizaciji maraka često se nađe u upotrebi i *uporedni pregled brojeva* (ili cijena) *maraka*. Tako npr.:

NAZIV JUGOMARKA JUGOSLAVIKA ZUMSTEIN YVERT MICHEL

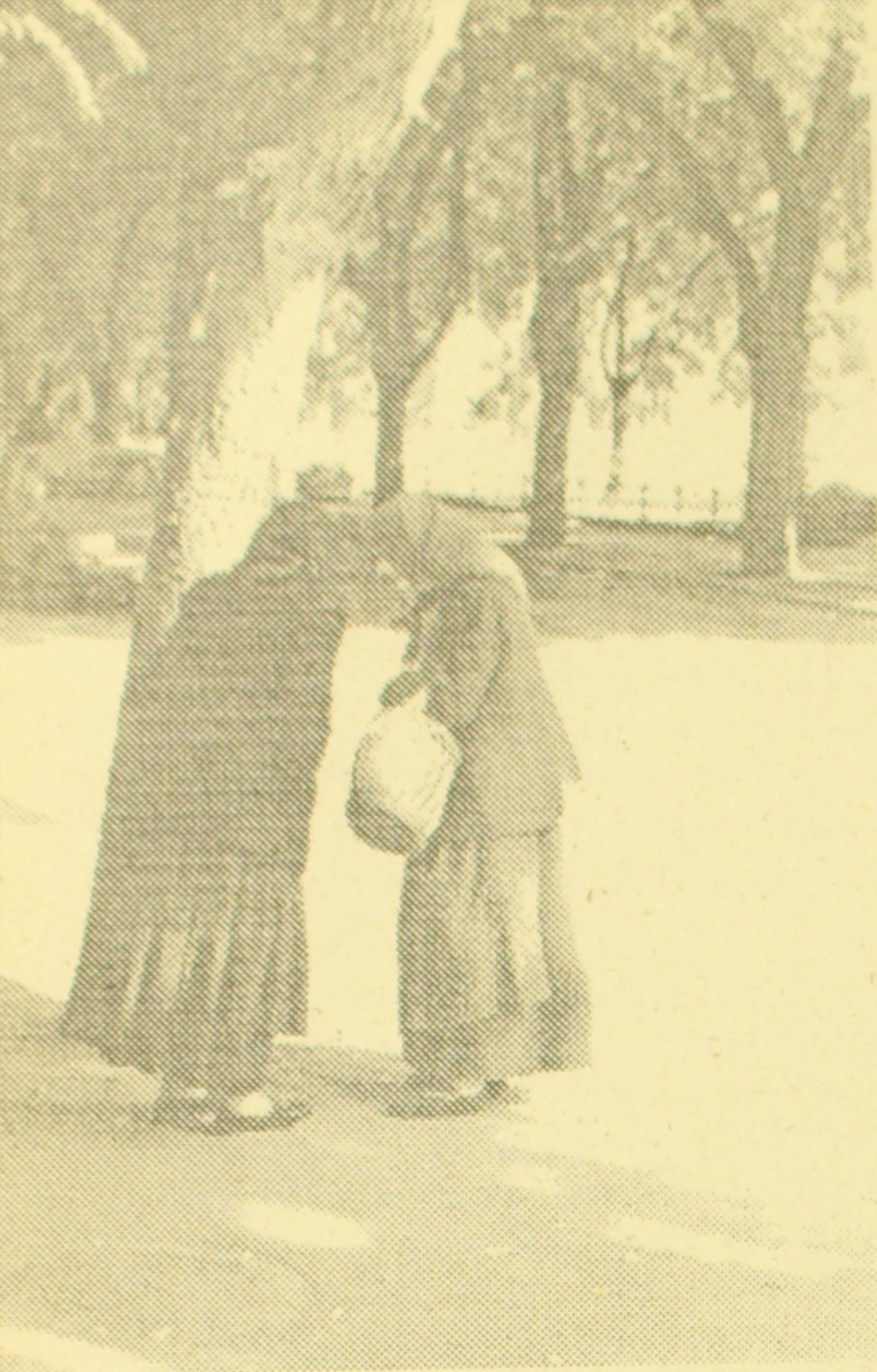
140 g. Narodne biblioteke Srbije 1372
1540 1575 1373 1486

Umjetnost XI-mrtva priroda 1373-78
1541-46 1576-81 1374-79 1487-92

Do ovih odstupanja dolazi kada neki uređivač kataloga unese u svoj katalog neko nepriznato izdanje (npr. izdanje Senta iz 1944. g. u kojem ima maraka koje su izdate samo u 500, 800 i najviše u 1000 primjeraka). Isto tako marke Crvenog križa, odnosno porto marke ponetko svrstava redom prema izdavanju ili posebno.

Lj. Vujković Lamić

Diskrecija

Postoji vrijeme u kojem se šuti i vrijeme u kojem se govori. A vrijeme je današnje vrijeme govora. Mada oblici govora mogu biti različiti u načinu i svrsi, danas ima prevlast graja lupetajućeg govora plebsa o svemu i svačemu, koji mu daje životnu važnost.

Rijetki su trenuci obzirnosti prema drugome u govoru koji se odvija u srdačnoj atmosferi ugodne i ljudski tople sredine kada se u tišini dostojno priopćavaju osjećanja ili nakane ljudskog srca. A važnost izrečenog ovdje se tiče samo njih.

– Znaš ti i lovit?
– Kako ne bi znao!

Da on meni pušku. Kad ja na do, a tamo krava na paši. Švraka stala kravi na glavu. Saću ja ulovit švraku. Napirim pušku, pa – pu! Kad pogledam: švraka leti, a krava klekla. Ubio ja kravu. Lova bilo oma dosta, al i službe. Ne smim gazdi na oči, već bacim pušku pa pobignem u šumu.

Došlo veče, popo se ja na jedno veliko drvo, ugnjizdio se u rašlje, pa ću tamo prinoćit. Nisam ja ni oko na oko, a došli haramije i harambaše, pa pod drvetom broje novce. Idu i piju. Došlo svemu kraj, iće oni dalje, kad jedan drekne:

Iz starog tiska

Malo etnografije

Bunjevci

Najinteresantniji elemenat na kugli zemaljskoj. Sami Bunjevci se nikad nisu vezali za ovo ime. To ime su im drugi naturivali. Rekli su im: „Vi ste Bunjevci!”

Bunjevci: „Ali mi ne želimo biti Bunjevci, imamo mi naše pošteno ime.” Oni drugi: „Ne! Vi ste Bunjevci i ostaćete to!”

To je isto kao kad bi, recimo, onim Bunjevcima, koji kažu da su samo Bunjevci, a uvijek su u vladinoj partiji neko rekao: „Vi niste Bunjevci već Srbi!”

Dakle Bunjevci su po shvatanju drugih narod, dok oni sami tvrde da nisu to. Bunjevci se zadovoljavaju time da budu ogranak drugog naroda, dok drugi, kojima to ne ide u tek, tvrde da su samostalan narod. To je kao kad gostioničar hvali gosta da je lip i pametan, dok se ne opije, a posli ga izbacuje iz

mijane. A ovaj sutradan kada se otrizne uvida da bi bolje bilo da je ostao ružan i manje pametan, ali da je ostao trizan i da nije slušao birtaša.

Karakteristično je za Bunjevce, što oni Bunjevci, koji kažu da su samo Bunjevci, nisu pravi Bunjevci. Jer da bi ko mogao postati pravi Bunjevac, taj treba da je u prvom redu Slaven, a da bi ko mogao postati Slaven, taj treba da je, recimo, ili Srbin, ili Slovenac, ili Bugarin, ili Hrvat itd. Ko to nije taj nije ni Slaven. Ali pošto Bunjevac, koji je samo Bunjevac, nije postao od ovih naprid citiranih, to ne može da bude ni pravi Slaven, a ko nije Slaven, taj ne može da bude ni Bunjevac, već opet samo Egyebek, što je bio. Dok onaj Bunjevac, koji je, recimo, Hrvat, taj je pravi Slaven.

Dakle, pravi Bunjevac nije Bunjevac, a Bunjevac nije pravi Bunjevac.

Bunjevac

„Bunjevačko žackalo”. 7. ožujka 1940.

Svim Lucama čestitamo Sv. Lucu, a ostale virnike podsjećamo toga dana da posiju žito za božićnu granu.

Kava protiv mamurluka

1/2 l vode, 6 čajnih žličica kave, 4 cl šeri brendija, 2 cl konjaka ili vinjaka, 2 jušne žlice šećera, 4 kocke leda.

Zavremo vodu i filtriramo kavu (ili je skuhamo), ohladimo i ostavimo približno jedan sat pokrivenu u hladnjaku. Kavu prelijemo u stakleni vrč, dodamo

OGLASI:

1) Prodajem komplet bunjevačku narodnu nošnju.

Prodajem kuću od 700 m² na Putu braće Radića.

Za sve informacije obratite se u ulici Rudera Boškovića 16.

***

2) Prodajem kuću na Kelebiji, interesirati se na telefon 30-136

joj šeri, konjak, vrhnje, šećer i kocke leda. Temeljito promiješamo i podijelimo u četiri visoke čaše.

Ta kava, navodno, nije protiv mamurluka, što ga već imamo, već će ga spriječiti.

Isto je tako odličan završetak svake zabave – osim, naravno, za vozače.

Bunjevačka narodna pripovijetka

PIJANE GUSKE

– A šta ćemo s ovim buretom rakije? Nismo ga ni načeli?
– Odadnit, pa u potok prolit da se drugi ne hasni našom mukom. Odadne on bure, a kako rakiju izlije u potok, evo gusaka. Brčkaje se, piju iz potoka, i jedared vidim ja: sve padaje po vodi. Opile se, pa će i voda odnet. Je l to pravo da mi toliko pečenica odnese voda isprid nosa? E, neće! Uzmem jednu po jednu, svakoj kroz krilo provučem moj kajiš od čačkira, i tako se opašem s guskama i saću se mislit na koju ću stranu ponet taj lov.

Ponet da, al ko koga? U taj ma istrizne se jedan guščina, pa zamane krilom i na to se trgnu sve guske. Pa kad su zalupile krilima, a ja već i letim na kajišu. Šta ću sad? Ako me odnesu u raj, a ja toliko zgrišio! A mali, a nedobar.

Na sriću, počelo se razdanjivat i kad ja pogledam: mi iznad Jelinog salaša, pa evo Jordanov, pa drugi Jordanov i saće naš.

Ja bricu, pa prvo sasičem onog guščinu s kajiša, ponda gusku za guskom i lipo se spuštım na ledinu.

I nikad više nisam bižo od kuće.

Kazivala: Jovanka Kujundžić, Bikovo
Sakupio i obradio: Balint Vujkov